

ОСИГУРАНИКА

ГЛАС

ГОДИНА XLII • БРОЈ 21 • БЕОГРАД, 15. НОВЕМБАР 2010. • ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО • БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

Реформа пензијског
система

**ТРИ ПОВИШИЦЕ
СЛЕДЕЋЕ ГОДИНЕ**

Дан борбе
против стреса

**ВРЕМЕ НАПЕТОГ
ЖИВЉЕЊА**

ГОВОРНИ АУТОМАТ
0700/017-017

ПО ЦЕНИ ЛОКАЛНОГ
ПОЗИВА
011/30-60-680
0 – 24h

ДИРЕКТОР:

Драгана Калиновић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Милена Јовановић

РЕДАКЦИЈА:

Булевар уметности бр. 10,
11070 Београд,
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2017-437
факс: 2017-437

РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ:

Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Ика Митровић,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail: ika.mitrovic@piovoj.rs

ШТАМПА:

Д.О.О. Комазец, Инђија

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2017-437

Рукописи и фотографије се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Реч уредника

Од пре неколико дана у Србији је пушење забрањено у сваком затвореном радном и јавном простору, као и на месту „које је функционални део простора у коме се обавља здравствена и социјална заштита, васпитање и образовање, укључујући и дворишни простор, као и отворени простор за позоришне, биоскопске и друге представе“. Пушење ће бити забрањено и у свим државним институцијама, а за кршење Закона о заштити становништва од изложености дуванском диму кажњаваће се ригорозно – од 5.000 динара за појединце до милион за правна лица.

Закон је, према очекивању, изазвао велике реакције и прилично поделио јавност. Најгласнији су, наравно, пушачи чије се примедбе крећу од оних да су и друге ствари нездраве па нису забрањене, до тога да су им угрожена људска права. Њихов положај отежава и чињеница да у фирмама додуше може да постоји просторија намењена само за ову сврху, али она мора да испуњава одређене услове који се односе на вентилациони систем, одговарајућа врата која неће пропуштати дувански дим у друге просторије итд.

Као што су често неувиђавни и нетолерантни у упражњавању своје навике, пушачи су искључиви и у неприхватању наметнутог им закона, упорно се позивајући на своја права, занемарујући при том да је основни мотив доношења оваквог акта, садржан и у његовом називу, заштита права и здравља осталих грађана који невољно и не по свом избору трпе штетне последице туђих навика.

Сваког дана у Србији се на цигарете потроши више од 3.100.000 евра, а само Београд од својих суграђана добије на поклон шест тона опушача. У многим богатијим земљама света овакви закони су на снази дуже од деценије што је временом довело до тога да се ова штетна навика сматра крајње неприкладном, па и непристојном. Чак и кад је у питању отворен јавни простор, за пушаче постоје посебно обележена места, обично не већа од неколико квадрата. Јасно да није реч о томе да се дувански дим може задржати у том ограниченом простору, већ је порука симболична – ако желите, можете штетити само себи!

М. Јовановић

Революционарно откриће

Рендгенски зраци, као и рендген, медицински уређај који омогућава научницима да виде кости и друге структуре унутар људског тела, проглашени су за најважније откриће модерног доба, показала је анкета британског Science Museum-а из Лондона.

На сто петнаесту годишњицу овог открића скоро 50.000 људи гласало је у Science Museum-у или путем интернета за 10 највећих изума модерног доба у области науке, технологије и инжењеринга.

Рендгенски апарат који је значајно револуцију у начину откривања и лечења болести добио је највећи број гласова као уређај који је највише учинио за прошлост, садашњост и будућност. Рендгенске или X-зраке открио је новембра 1895. године немачки физичар Вилхелм Рендген који је испитивао ефекте високог напона на електрично пражњење у разређеним гасовима у вакуумским цевима. У припреми једног од таквих експеримената тестирао је апаратуру у мраку и приметио светлуцање на столу, метар од апаратуре, кад год укључи високи напон. Пошто се у поновљеним покушајима десило исто, упалио је шибицу и схватио да светлуцање долази од баријум-платиноцијана

нида који је ту био одложен чекајући неки од следећих експеримената.

Рендген је нагађао да се ради о новој врсти зрака (катодни зраци су већ били познати). Следећих неколико недеља је јео и спавао у лабораторији непрекидно испитујући особине нових зрака које је привремено назвао икс-зрацима. Установио је да делују на фотографску плочу, пролазе кроз различите материјале и јонизују ваздух којим пролазе. Конструисао је рендгенске цеви с конкавном катодом и платинском антикатодом и направио први рендген апарат.

Рендгенова открића врло брзо су се прочула у свету. Визуелизација људског скелета била је приказана на скупу Бостонског медицинског друштва већ у априлу 1896. године.

Откривање пушчаног зрна у телу рањеника помоћу једноставних рендген апарата први пут је коришћено 1898. године у шпанско-америчком рату, а касније масовно у Првом светском рату. Рендген је и после свог открића и добијања највишег признања (прва Нобелова награда за физику, 1901. године) наставио да се бави природом зрачења које је открио.

В. Анастасијевић

О РЕФОРМИ ПЕНЗИЈСКОГ СИСТЕМА У ПРЕС ЦЕНТРУ ЛИСТА „ДАНАС“

Три повишице следеће године

У досадашњим тешким преговорима са ММФ-ом издејствовано је да најнижа пензија порасте за један одсто, пензије пољопривредних осигураника за шест, а у 2011. усклађивања ће се вршити у јануару, априлу и октобру

– Преговори са мисијом ММФ-а били су веома строги и напорни, али ипак смо успели да се изборимо да законске промене буду најблаже у региону. У већини земаља Европе животна граница за пензионисање већ је померена на 67 година, у Хрватској се плаћају пенали ако се у пензију оде пре испуњења услова... Оцене досадашњих измена нашег Закона о пензијском и инвалидском осигурању, као и досадашњих консултација са ММФ-ом и Светском банком, веома су позитивне – истакао је на скупу о реформи пензијског система у конференцијском центру листа „Данас“ др Јован Кркобабић, потпредседник Владе Србије. Он је поновио да је сада удео просечне пензије у просечној заради достигао 63 одсто, док најнижа пензија износи до 32,5 одсто зараде. Кркобабић је нагласио да нема ништа против опције евентуалних измена уколико се о томе усагласе представници Владе и ММФ-а, и читава међународна заједница.

– Не могу да дозволим даље срозавање пензијског система јер је он већ у веома тешком стању. Предлог Закона о ПИО

Потпредседник Владе Србије др Јован Кркобабић

подржали су до сада не само Савез пензионера, који окупла више од 950.000 чланова, већ и поједине синдикалне организације, а представници синдиката били су и у Радној групи за измене Закона – нагласио је потпредседник Владе Србије.

Најављујући повећање пензија од јануара 2011. године и подсећајући да су оне веома ниске, др Јован Кркобабић је рекао да ће он први подржати став да новац који пристигне од планиране продаје „Телекома“ не буде усмерен у потрошњу, већ у повећање

производње и продуктивно запошљавање. Иначе, у досадашњим тешким преговорима са ММФ-ом издејствовано је да најнижа пензија порасте за један одсто, пензије пољопривредних осигураника за шест, а 2011. усклађивање ће се вршити три пута, у јануару, априлу и октобру.

У снимљеној видео изјави Богдан Лисоволик, шеф мисије ММФ-а у Србији, истакао је да је дефицит Фонда ПИО од 200 милијарди евра међу највећима у свету, и поновио да излаз није могуће наћи у подизању доприноса, већ у

Све нас је мање

Нови свеобухватан попис становништва у Србији радиће се у марту 2011. године, најавио је мр Андра Милојић из Завода за статистику Србије, и тек тада ће моћи да се раде нове пројекције, јер су садашњи подаци, из 2002. године, застарели. Демографска слика је веома лоша, 17 одсто становништва је старије од 65 година, а јавни расходи за издржавање пензионера су са 25 одсто из 2001. порасли на садашњих 31 одсто. Још поразнији је податак да се сваке године број становника смањује за око 179.000.

запошљавању и подстицању економског раста.

Саставни део реформе пензијског система је и реформа Фонда ПИО којој се у овој установи приступило веома озбиљно, нагласила је Драгана Калиновић, директорка Фонда.

– Број запослених смањен је за 12,6 одсто од прошле године, али се свим силама настоји да се то не одрази на посао. Настојимо да Фонд постане модерна и ефикасна институција у којој ће ажурност бити максимално повећана тако да нам је, када је реч о основној делатности Фонда – доношењу решења о пензионисању – циљ да што више корисника на остваривање права не чека дуже од законског рока од два месеца – рекла је директорка Фонда.

Представљајући Фонд ПИО, Драгана Калиновић је подсетила на његов историјат, од првог решења о пензији из 1833. године, преко консолидације три некадашња фонда – запослених, самосталних делатности и пољопривредника, у јединствени РФ ПИО, 1. јануара 2008. године. По њеним речима, Фонд данас обухвата 2,65 милиона осигураника и 1.618.000 корисника права по свим основама.

Директорка РФ ПИО Драгана Калиновић

– Системске прилике и законска решења директно утичу на рад Фонда ПИО. Неповољна демографска ситуација у земљи, пораст броја незапослених и решавање вишка запослених оптерећивањем Фонда не доприносе лакшем раду. Ако се томе додају флексибилни критеријуми за остваривање права на пензију, уз већ поменуто смањење броја запослених, слика је потпуна и јасна – нагласила је директорка Калиновић.

Програмом ПАРИП 2005. године је зацртан основни

правац реформи пензијског система и самог Фонда, као и оснивање Централног регистра.

– Управни одбор Фонда ПИО, који ради у трипартитном саставу: представници пензионерских и синдикалних организације и Уније послодаваца, усвојио је 2009. године, у сарадњи са Светском банком, основна документа о стратегији развоја Фонда. Планиран је развој корисничког сервиса, људских ресурса и информационих технологија. До сада су, у сарадњи са осталим установама соци-

Менаџмент Фонда ПИО

јалног осигурања, остварени приоритетни сегменти реформе. Пре свега, профункционисао је јединствени шалтер за пријаве (М пријава), затим електронски сервиси за послодавце и грађане (контрола М-4 обрасца и пин код), а унапређен је и електронски проток информација кроз сам Фонд. У току је успостављање интегралног информационог система у Фонду и он-лајн комуникације са Пореском управом – истакла је Драгана Калиновић.

Поред потпредседника Владе Србије, др Јована Крко-

бабића, и директорке Фонда ПИО, Драгане Калиновић, скуп у прес центру листа „Данас“ присуствовали су и Радина Тодовић, државни секретар у Министарству рада и социјалне политике, Милован Станишић, ректор Универзитета „Сингидунум“, Кристоф Цетл, председник УО Гравве осигурања, Милан Ковач, директор Дунав друштва за управљање добровољним пензијским фондом, и мр Андра Милојић, помоћник директора Завода за статистику Србије.

Весна Анастасијевић

Договор Владе и синдиката

Представници Владе Србије, синдиката и ММФ-а протеклих дана усагласили су ставове око измена и допуна предлога Закона о пензијском и инвалидском осигурању, који ће се, према најавама, наћи у скупштинској процедури за неколико недеља. Према речима председника Савеза самосталних синдиката Србије, Љубисава Орбовића, Влада је направила помак и одређене уступке око померања износа минималне пензије на 27 одсто

просечне плате, као и око померања примене норме за продужетак повећања радног стажа за жене на 2014. годину. Остала спорна питања – захтев да пензије не падну испод 60 одсто просечне зараде, одредбе везане за бенефицирани стаж рудара, о чему је постигнута само начелна сагласност, договараће се споразумима са Владом. Потпредседник Владе, др Јован Кркобабић, каже да се ради само о мањим корекцијама првобитне верзије Закона

о ПИО, и да је ММФ остао при тврдом ставу да нису потребне веће измене.

Шта ће на крају Влада и Скупштина одлучити, ипак је неизвесно, јер се наставља са рачуницама око ребаланса буџета и плана државне касе за наредну годину. Проблем високе јавне потрошње и празног пензијског фонда није лако решив без структурних привредних реформи, сматрају економисти.

В. А.

Усклађивање са стандардима ЕУ

Са скупа у Београду

У Београду је, 28. и 29. октобра ове године, у организацији Завода за социјално осигурање, одржан семинар о уредбама Европског парламента и Савета Европске уније у области социјалне сигурности, на којем су водећи стручњаци Немачког савезног пензијског осигурања (Deutschen Rentenversicherung Bund) представили законодавство и практичну примену уредби 883/2004, 987/2009 и 988/2009 и указали на разлике ових уредби у односу на билатерални споразум о социјалном осигурању између Републике Србије и СР Немачке.

На семинару је било речи и о другим практичним питањима примене прописа ЕУ, а поред надлежних из Министарства рада и социјалне политике, Министарства здравља и Министарства економије и регионалног развоја, на скупу су учествовали и представници организација обавезног социјалног осигурања (Републички фонд ПИО, Републички завод за здравствено осигурање, Национална служба за запошљавање, Централни регистар обавезног социјалног осигурања) и Завода за социјално осигурање, као органа за везу за примену међународних уговора о социјалном осигурању.

По речима Зорана Пановића, директора Завода за социјално осигурање, одржавање семинара је продукт успешне сарадње овог завода и Немачког савезног пензијског осигурања, која је резултирала и потписивањем посебног Договора о сарадњи, у априлу ове године у Берлину.

– Договор предвиђа размену искустава и информација и подршку надлежним инсти-

туцијама у Републици Србији у усклађивању постојећих процедура у систему пензијског осигурања са стандардима и захтевима ЕУ, затим подизање нивоа ефикасности и прилагођавање пензијске администрације стандардима које постављају европски прописи у овој области. У том циљу немачки партнери ће нам ставити на располагање стручњаке и инструкторе за организацију семинара, а током 2011. посебна пажња у оквиру ове сарадње биће посвећена практичном увиду у процесе и процедуре немачких носилаца пензијског осигурања. Размена искустава ће се одвијати преко студијских посета и образовања посебних радних група и радионица на којима ће се расправљати о начелним питањима система пензијског осигурања – финансирању система, организационим питањима, исплати давања, али и о хармонизацији прописа Републике Србије у области социјалног осигурања са прописима ЕУ, о прилагођавању ИТ сегмента пензијске администрације стандардима ЕУ и другим питањима – истакао је Пановић.

У процесу придруживања Србије Европској унији у области социјалног осигурања од изузетног значаја је едукација и обука наших кадрова који раде на пословима спровођења међународних споразума о социјалном осигурању, да би се у наредном периоду, упоредо са нашим приближавањем чланству у ЕУ, стандарди и процедуре који важе у Унији у области социјалног осигурања на што бољи начин примењивали и у оквирима националног законодавства.

Г. О.

Почела примена Споразума о социјалном осигурању са Словенијом

После скоро две деценије чекања, 1. новембра ове године ступио је на снагу Споразум о социјалном осигурању између Србије и Словеније.

На разговорима који су 4. и 5. новембра одржани у Љубљани било је речи и о примени споразума у области здравственог осигурања. Већ је договорено на основу које документације осигураници могу да остваре право на здравствену заштиту на територији друге државе, а овом приликом разматран је начин плаћања трошкова здравствене заштите. За осигуранике је важно да уколико живе Србији, а примају пензију из Словеније, више неће морати да плаћају прегледе код лекара или допринос за здравствено осигурање.

На највеће потешкоће наићи ће они који имају пребивалиште и у Србији и у Словенији. Како наш Закон о пребивалишту и боравишту грађана Републике Србије не дозвољава да једно лице има пријављена два пребивалишта, ова лица ће морати да одјаве пребивалиште у Србији да би остварили право на здравствену заштиту у Словенији.

Међутим, за све оне који туристички путују у Словенију корисно је да знају да уместо уплате комерцијалног осигурања, које се плаћа по дану боравка, сада могу у филијалама, односно испоставама Републичког завода за здравствено осигурање узети образац SRB/SI 03 – Потврду о праву на здравствене услуге за време привременог боравка у иностранству. Нажалост, процедура добијања овог обрасца је компликована и подразумева одлазак изабраном лекару опште праксе и стоматологу, и лични излазак на лекарску комисију РЗЗО. Али, уколико се већ налазите на одмору у Словенији, а ваше здравствено стање захтева хитну интервенцију, постоји могућност накнадног издавања овог обрасца.

Г. О.

Нови Сад Краљеву

У суботу, 6. новембра, из Новог Сада је пут земљотресом погођеног Краљева отишао конвој од 12 шлепера помоћи у грађевинском материјалу и прехранбеним производима. Град је преко Црвеног крста и Дирекције за робне резерве обезбедио робу у износу од око пет милиона динара.

– Када се догоде овакве несреће – рекао је градоначелник Новог Сада, Игор Павличић – увек се трудимо да правовремено пружимо помоћ и подршку онима којима је потребна. У договору са колегом Љубишом Симовићем из Краљева, а у складу са потребама становника, послали смо 48 тона цемента, 8,4 тоне арматуре, 36 кубних метара резане грађе, и око 30.000 комада црепа и гитер блокова. У прехранбеним пакетима је 15 тона брашна, 10 тона јабука, 1.000 литара уља, 5.000 месних пакета и 1.000 конзерви грашка – рекао је Павличић испраћајући конвој.

Помоћ Фонда ПИО

И Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање укључио се у акцију помоћи земљотресом погођеном Краљеву. Чланови Управног и Надзорног одбора Фонда одлучили су да из своје месечне накнаде за новембар издвоје по пет хиљада динара ради санације последица земљотреса, а запослени у РФ ПИО донели су одлуку да на име помоћи издвоје по једну дневницу од новембарске зараде.

Први инклузивни фестивал

У Крагујевцу је одржан први инклузивни фестивал под називом „Ноте за све“, који је организовао локални Завод за смештај одраслих „Мале пчелице“.

Почасни одбор фестивала одлучио је да средства из новоформираног фонда „Ноте за све“ први добије Дом за децу и младе ометене у менталном развоју „Сремчица“. У овој установи ће од тих средстава бити формирана певачка група, хор или оркестар, који ће наступити на следећем фестивалу.

Став организатора и учесника фестивала је да је успешним организовањем ове тродневне манифестације инклузивни принцип у нашој земљи добио још једну потврду да се на овом пољу може учинити много више од празних прича, предавања и добрих жеља. Према речима државне секретарке у области социјалне политике, Љиљане Лучић, држава се труди да одговарајућом законском регулативом обезбеди боље спровођење идеје да сви људи треба да живе у свом природном и друштвеном окружењу.

Пакети за сваку бебу

Све бебе које буду рођене од почетка следеће године у Београду већ по изласку из породилишта добиће вредне поклоне. Ради се о акцији „Београдски беби клуб“ у оквиру које ће маме и њихова

новорођенчад од града Београда добијати пакет са основним потрепштинама неопходним за прве бебине дане.

Идеја града је да се на овај начин помогне породицама и смањи притисак на кућни буџет, јер ће вредност појединачног паклона бити 12.000 динара. Ови пакети ће се мајкама додељивати у породилиштима, а паклон ће садржати комплет за негу маме и бебе, пелене за једнократну употребу, као и шведске и тетра пелене. У њему ће се наћи и бенкице и зеке, прекривач, пешкир и торба са подлогом за повијање.

У Градској скупштини кажу да, осим помоћи породицама, овом акцијом желе да подрже и домаћа мала и средња предузећа која се баве производњом одеће за бебе.

Наши математичари шампиони знања

На турниру „Математички вишебој“ у Москви, тим Математичке гимназије из Београда освојио је у оба екипна такмичења прву награду и проглашен је апсолутним победником. Према саопштењу ове Гимназије, наши такмичари су у појединачној конкуренцији освојили укупно пет златних, четири сребрне и три бронзане медаље. Такмичили су се ученици трећег разреда Теодор фон Бург и Раде Шлегар, као и ученици четвртог разреда Стеван Гајовић и Филип Живановић.

На „Математичком вишебоју“, најпрестижнијем и најозбиљнијем такмичењу из ове области, које се традиционално организује у Русији, учествовало је 68 екипа (271 ученик) из математичких гимназија Русије, Украјине, Јужне Кореје, Казахстана и Србије.

Исплата пензија

Исплата првог дела октобарског чека пензионерима из категорије запослених почела је 10. новембра.

Пензионери самосталних делатности примили су целе октобарске пензије 3. новембра. Пензионисаним војним лицима и бившим пољопривредницима први део пензија за октобар исплаћен је 5. новембра.

Скупљи живот у октобру

Цене на мало робе и услуга у октобру 2010. године у просеку су повећане за један одсто у односу на претходни месец. У октобру ове године у односу на исти месец лане цене на мало су повећане за 9,9 одсто, а у односу на децембар 2009. године за 8,8 процената.

Трошкови живота у октобру 2010. године у односу на претходни месец виши су за 1,1 одсто. У октобру 2010. године у односу на исти месец 2009. трошкови живота су повећани за 8,6, а у односу на децембар 2009. године за 7,8 одсто.

Додељен „Оскар квалитета“

Поводом Светског дана квалитета и Европске недеље квалитета, у Привредној комори Србије додељене су, по 16. пут, Националне награде за пословну извршност „Оскар квалитета“. Организатори овогодишње доделе „Оскара квалитета“ су Фонд за културу квалитета и извршност FQCE и часопис „Квалитет“, у сарадњи са Привредном комором Србије, а под покровитељством Министарства економије и регионалног развоја.

Овогодишњи добитници за пословну изузетност у категорији великих организација су ХК „Крушик“ из Ваљева, као апсолутни победник, затим „Авала Ада“ АД из Београда, крагујевачка „Енергетика“ ДОО, крушевачка фабрика мазива ФАМ АД и ЈП ПК „Косово Обилић“ из Београда.

У категорији малих и средњих предузећа награђени су Здравствена установа апотека Пожаревац, „Перихард инжењеринг“ ДОО из Београда, град Шабац, подрум „Александровић“ ДОО из Тополе и „Украс“ ДОО из Великог Поповца.

Такмичење металаца Србије

Проглашењем победника у Крагујевцу је завршено 37. такмичење металаца Србије. У девет производних занимања током три дана такмичила су се 92 радника из 22 фирме из петнаест градова Србије.

Укупни победник такмичења је Мирко Бешевић, брусач равног брушења Фабрике резног алата из Чачка, коме је припала част да спуштањем заставе затвори овогодишње надметање металаца.

Најбољи металци Србије такмичили су се у девет производних занимања – металостругар, металоглодач, металобрусач, бравар алатничар и заваривач, у четири дисциплине. У Крагујевац су стигли металци из Суботице, Врања, Ваљева, Трстеника, Ниша, Горњег Милановца, Чачка, Мајданпека, Севојна,

Велика словеначка инвестиција у Србији

У Инђији је почетком новембра отворена нова „Метал-цинкара“ са највећим и најсавременијим технолошким линијама за топло цинковање у југоисточном делу Европе. То је и једна од највећих словеначких инвестиција у Србији, пошто је у овај производни погон власник цинкаре, целски концерн „Максим“, уложио око 21 милион евра.

У првој фази рада у „Метал-цинкари“ отворено је 50 нових радних места, а планирано је да тај број нарасте на 200 запослених.

С друге стране, ово предузеће се одговорно понаша и према животnoj средини јер се, у складу са високим еколошким захтевима, цело процес топлог цинковања одвија у затвореном кругу.

Овај модерни производни погон свечано су отворили Мирко Цветковић, председник Владе Србије, и Борут Пахор, председник Владе Словеније. Свечаности су присуствовали и Млађан Динкић, потпредседник Владе Србије и министар економије и регионалног развоја, Бојан Пајтић, председник Владе Војводине, и Горан Јешић, председник општине Инђија.

Темерина, Чортановаца и других места Србије.

Први пут на овом такмичењу наступили су радници компаније „Фијат аутомобили Србија“. Такмичење је организовала крагујевачка фабрика „Застава камиони“, а практични део надметања обављен је у хали „Механичке обраде“.

СУБОТИЧКА ФИЛИЈАЛА ФОНДА ПИО

Пријем јединствених пријава без проблема

Маја Глончак

Након што је, у циљу поједностављења процедуре и уштеде времена и новца корисника услуга, од 1. октобра у Републичком фонду ПИО почела примена новог начина пријављивања запослених на обавезно осигурање преко јединственог шалтера за пријаве, у Филијали ПИО Суботица кажу да су у току првог месеца примили око 600 ових пријава. Наравно, укључујући и пријаве из Службе Бачка Топола која је у надлежности ове филијале.

Према речима Маје Глончак, директорке Филијале Суботица, нове пријаве и одјаве на обавезно осигурање, које се могу набавити у књижарама, али и одштампати са сајта РФ ПИО (www.pio.rs), сасвим су једноставне за попуњавање, као и за контролу унетих података, па током досадашњег рада није било већих проблема.

– Срећна околност је и што се налазимо у истој згради са филијалама РЗЗО и НСЗ, и сарадња са њима по овом питању је веома добра. Мање проблеме до којих је долази-

ло током рада на прослеђивању пријава решавали смо у ходу. Пре свега мислим на оне ситуације када код неке службе нешто „запне“. Такве случајеве смо решавали уз помоћ ИТ сектора Покрајинског фонда ПИО, као и усавршавањем постојећег програма. Најбитније је да смо ми у овом послу дневно ажурни, и да у року, „дан за дан“ уносимо податке из поменутих пријава у нашу базу података – нагласила је Маја Глончак.

М. Мектеровић

ОРГАНСКА ХРАНА НА ПИЈАЦИ „МОЈ САЛАШ“ У НОВОМ САДУ

Квалитетна, укусна и безбедна

Скупштина Новог Сада наставиће да подржава пијаци „Мој салаш“, најављено је на недавно одржаној промоцији брошуре коју је издала невладина организација Зелена мрежа Војводине као део прве велике кампање за промоцију органске пољопривреде под слоганом „Органска пољопривреда. Добра за тебе, добра за природу!“.

У промоцији ове брошуре, у којој је представљено више од 30 произвођача органске хране и традиционалних производа, учествовали су: председник градске Скупштине, Александар Јовановић, члан Градског већа за привреду, Марко Наранчић, Томислав Кнежевић из GTZ/VBF (немачка организација за техничку сарадњу), др Михал Ђуровка са Пољопривредног факултета, проф. др Бранка Лазивић, експерт за органску пољопривреду, те чланови Зелене мреже Војводине на челу са Оливером Радовановићем.

Присутни су се присетили почетка пијаци „Мој салаш“, отворене сваког четвртка, од јуна до септембра, на којој Новосађани већ неколико година купују здраве органске – свеже и прерађене пољопривредне производе, директно од произвођача.

Органска храна се, као што је познато, производи без употребе синтетичких пестицида, минералних ђубрива и адитива, канализационог муља, јонизујућег зрачења и без генетски модификованих организама. Све се производи под строгим контролом, пошто специјализовани инспектори посећују пољопривредне произвођаче и прерађиваче ради сертификације производа, на чијим паковањима ће стајати званични логотип органског производа.

Војводина је регион са значајним површинама квалитетних ориџина и мрежом заштићених природних подручја, и

веома је погодна за методе које чувају и унапређују природне ресурсе, земљиште и воду, а који су неопходни за производњу квалитетне и здравствено безбедне хране. Плодност земљишта се повећава, смањује се његова загађеност, а и животиње узгајане у природним условима расту у биолошкој равнотежи, чувајући своје природне функције.

Осим запошљавања целих породица у овој делатности, гајењем већег броја врста, сорти и раса, посебно старих, одржава се генетска варијабилност, чува екосистем и животна средина, а рурални предео изгледа лепше и атрактивније.

Нови Сад је, захваљујући пијаци „Мој салаш“, постао у Србији највеће дистрибутивно место свежег воћа и поврћа сертификованих органских произвођача, и једини који се може похвалити специјализованом продавницом ове врсте.

На промоцији је најављено и оснивање градског фонда за развој пољопривреде који ће подарити нови импулс садашњим произвођачима органске хране, и мотивисати нове људе да се укључе у ову, показало се у протеклој деценији, заиста сложну „породицу“.

И. Митровић

Оливера Радовановић и др Михал Ђуровка

Приоритет инвестиције

Под покровитељством Привредне коморе Србије и Савета страних инвеститора, 1. новембра, у београдском хотелу „Хајат“, одржан је десети Економски самит Србије на којем се расправљало о приоритетним активностима неопходним да би се привукле стране инвестиције и партнери, као и о стимулсању српске економије и регионалној стабилности. На свечаном отварању бројним учесницима из земље и иностранства објавили су се заменик председника Владе Србије и министар унутрашњих послова, Ивица Дачић, потпредседник Владе и министар за науку, Божидар Ђелић, и председник Владе Војводине, Бојан Пајтић.

Ивица Дачић је нагласио да је успех у борби против

Са Економског самита

организованог финансијског и привредног криминала врло важан за стабилност земље и привлачење инвестиција. Бојан Пајтић је истакао да је у Војводину, у послед-

њих десет година, ушло 5,7 милијарди евра страних инвестиција, да у страним компанијама ради више од 68.000 људи, и да нико од иностраних инвеститора ни-

је отишао из Покрајине, већ и даље развијају бизнис и проширују производњу. Пајтић сматра и да је значај Дунава веома битан за будући развој Србије у области саобраћаја, трговине, туризма, али и осталих привредних грана.

Божидар Ђелић је информисао учеснике Самита да су страни улагачи, и прошле и ове године, у секторима телекомуникација и трговине осетили смањење куповне моћи нашег становништва због замрзнутих плата у јавном сектору, као и пензија, али је предвидео да ће Србија побољшањем пословне климе успети да привуче нове инвеститоре, нарочито у области инфраструктуре.

М. Мектеровић

САВЕЗ САМОСТАЛНИХ СИНДИКАТА ВОЈВОДИНЕ СА КОЛЕГАМА ИЗ РЕГИОНА

Размена искустава о саветима запослених

У Радничком дому у Новом Саду одржана је, 5. и 6. новембра, Међународна конференција синдиката о актуелним дешавањима у региону југоисточне Европе у организацији Савеза самосталних синдиката Војводине (СССВ). Конференцији су, осим домаћина, присуствовали и представници Фондације „Фридрих

Еберт“ и колеге из синдиката Мађарске, Румуније, Словеније, Хрватске, Босне и Херцеговине, Македоније, Црне Горе и Републике Српске.

Централна тема Конференције били су савети запослених, односно која је њихова улога и шта синдикални покрети у Европи могу да очекују од ових нових организацио-

них јединица у оквиру предузећа. Стога су синдикални активисти из Мађарске пренели учесницима Конференције своја искуства из поменутог области.

Савет запослених бира се на препоруку послодавца, с тим што постоје одређена правила о томе ко све може да делегира своје чланове у овај савет у предузећу. Дакле, савети запослених учествују у руковођењу предузећем, али и у његовом надзорном одбору. Наравно, улога синдиката у фирми је већа ако има више својих представника у савету.

Роланд Фајт, директор регионалног пројекта „Радни односи и социјални дијалог у југоисточној Европи“ Фондације „Фридрих Еберт“, истакао је да је задатак Фондације да помогне синдикатима из региона у јачању њихових компетенција да би могли што боље да бране интере-

се својих чланова и запослених. Краткорочни циљ им је да подрже синдикате у вези са предстојећим реформама пензијског система, као и по питањима запошљавања у свим земљама из региона.

Горан Милић, секретар СССРВ, говорио је о преговорима пет синдиката са Владом Србије о изменама Закона о ПИО и објаснио да синдикати не инсистирају да се сви њихови предлози усвоје кроз Закон, већ је довољно да се неки од предлога прихвате кроз споразум са Владом или кроз Владине уредбе.

Из излагања Авада Бахте, потпредседника СССБиХ, и Маринка Врсајка из Синдиката пољопривреде и прехранбене индустрије Хрватске могло се закључити да заступнике радничких интереса из региона данас муче скоро исте бриге.

М. Мектеровић

Горан Милић, Роланд Фајт и Драго Ђокић

ДОБРО ЈЕ ЗНАТИ

Породична пензија

У случају смрти осигураника, пензијским и инвалидским осигурањем обезбеђује се члановима породице материјална и социјална сигурност кроз право на породичну пензију. Подаци из септембра ове године показују да је из категорије запослених било 313.506 корисника породичне пензије, а њихова просечна припадност износила је 16.045 динара. Из категорије самосталних делатности било је 14.525 корисника, а њихова просечна породична пензија била је 15.474 динара. Међу земљорадницима породичну пензију у септембру примило је 25.020 корисника, и она је у просеку износила 6.020 динара.

Законом о пензијама утврђено је да право на породичну пензију остварују чланови породице преминулог осигураника, односно корисника старосне и инвалидске пензије. Члановима породице сматрају се брачни друг и брачни друг из разведеног брака, ако му је судском пресудом утврђено право на издржавање; деца рођена у браку или ван брака, усвојена, пасторчад коју је осигураник, односно корисник права издржавао, унучад, браћа и сестре и друга деца без родитеља, односно деца која имају једног или оба родитеља који су потпуно неспособни за рад, а коју је осигураник односно корисник права издржавао; и родитељи (отац и мајка, очух и маћеха и усвојоци) које је осигураник, односно корисник права издржавао.

Према садашњем Закону о ПИО, породичним пензионерима се обуставља исплата пензија ако раде послове по уговору, и то на период у којем су имали сопствене приходе и уплаћене доприносе, али они не губе право на породичну пензију. Изменама Закона о пензијском и инвалидском осигурању предложено је да се не обуставља исплата породичне пензије кориснику који по било којем основу прима месечну накнаду која је мања од 50 одсто најниже основице за допринос за пензијско осигурање која важи у моменту плаћања. Дакле, могућност остваривања уговорених накнада и

хonorара до тог износа неће ометати коришћење породичне пензије.

Породичну пензију, према важећим прописима, могу остварити чланови породице умрлог осигураника који је навршио најмање пет година стажа осигурања или је испунио услове за инвалидску пензију, и умрлог корисника старосне или инвалидске пензије. Уколико је смрт наступила као последица повреде на раду или услед професионалне болести, дужина стажа не представља услов.

Ове године удова стиче право на породичну пензију ако је до смрти брачног друга навршила 49 година и шест месеци живота. Удовац, пак, стиче право ако је до смрти супруге навршио 54 године и шест месеци живота. Брачни друг може да добије породичну пензију уз дете ако обавља родитељске дужности а, такође, и ако је у периоду од једне године од дана смрти супружника изгубио радну способност. Разведени брачни друг може да

оствари ово право ако му је судском пресудом додељено издржавање. Удова или удовац могу да наставе да користе право на породичну пензију и ако ступе у нови брак. Уколико поново остану без брачног друга, могу поново поднети захтев за породичну пензију и одлучити се за повољнији износ између две пензије.

Потомци покојника који нису способни да самостално живе и раде стичу право на пензију и она им припада док траје та неспособност, ако је она настала до узраста до којег се деца обезбеђује право на породичну пензију, или ако је настала после тог узраста, а пре смрти осигураника, односно корисника под условом да га је издржавао до своје смрти.

Дете стиче право на породичну пензију и она му припада до навршених 15 година живота, а након тога до навршених 20 година живота ако је средњошколац, до 23 године ако похађа вишу школу, и до 26 година ако студира. У случају да је школовање прекинуто због болести, право на породичну пензију припада за време болести, до прописаних година живота, као и изнад

тих година, али највише за онолико времена колико се због болести изгубило од школовања. Када је реч о деци која примају породичну пензију, она ни до сада нису остајала без пензије ако се редовно школују и имају приходе преко омладинских и студентских задруга. Уколико је студент школовање прекинуо због одслужења војног рока, право на породичну пензију продужава му се за дужину трајања војног рока.

Предложеним изменама и допунама Закона о ПИО, када је реч о условима за стицање породичне пензије, брак би требало да траје минимум две године или да брачни другови имају заједничке потомке. Када је реч о новим прописима, предвиђено је постепено подизање старосне границе за три године, почев од 2012, тако да ће 2017. године старосна граница за удову износити 53, а за удовца навршених 58 година живота.

Јелена Оцић

УКЉУЧЕЊЕ У ОБАВЕЗНО ОСИГУРАЊЕ

Основица је ствар избора

Опредељивање за основицу је добровољно, не зависи од степена стручне спреме, али је свакако од значаја за висину будуће пензије

Лица која нису обавезно осигурана – не користе пензију, односно нису запослена и не обављају самосталну, пољопривредну или другу делатност, могу се укључити у обавезно осигурање. Одредбом члана 15 Закона о ПИО предвиђено је да се својство осигураника стиче даном подношења захтева, а изузетно, на захтев лица, својство се може стећи најраније 30 дана пре дана подношења захтева.

Уколико, дакле, подносите захтев, на обрасцу свакако прецизирајте датум од када желите да стекнете својство осигураника (најраније 30 дана уназад) јер ће се у противном почетак осигурања, у складу са Законом, утврдити од датума подношења захтева. Ипак, уколико сте у захтеву пропустили да наведете жељени датум, па добијете

решење којим сте својство стекли од датума поднетог захтева, још имате шансу да то исправите. То значи да можете у року од 15 дана поднети жалбу на решење којом ћете затражити да се почетак осигурања утврди од жељеног датума. Водећи рачуна о начелу заштите интереса странке и економичности поступка, Фонд се свакако неће упуштати у преиспитивање субјективних или објективних разлога због којих је подно-

силац захтева пропустио да наведе тачан датум стицања својства осигураника, већ ће донети решење и усвојити предлог осигураника наведен у жалби.

Подносилац захтева се такође може предомислити и у погледу одабира основице за плаћање доприноса. У вези с тим треба нагласити да свако има могућност да сам изабере основицу по којој ће уплаћивати доприносе по члану 15, али уколико одлучи да је про-

мени, мора на шалтеру Фонда ПИО да преда захтев за промену основице да би будуће уплате биле регуларне. При том треба водити рачуна о две ствари – ако се плаћа на дужи рок, висина основице јесте од значаја за висину будуће пензије. Али, ако вам до пензије недостаје сасвим мало стажа – рецимо месец, два или три, онда није рационално уплаћивати доприносе по високој основици, јер вам то не би повећало пензију, а потрошило би се више новца него што је било потребно.

Иначе, реформа пензијског система, односно доношење новог Закона отворило је извесне дилеме и питања о томе колико је уплата доприноса по члану 15 у новој констелацији поуздан и оправдан начин улагања у будућност, ако се узме у обзир неизбежно померање старосне границе и стажа осигурања. Исплативост оваквог начина осигурања је пре свега ствар личне процене, која треба да се заснива на временском рачунању датума стицања права и, наравно, на финансијским могућностима.

С. Марсенић

Без преклапања

Својство осигураника по члану 15 престаје даном за који се лице у захтеву определи, а Фонд доноси решење о престанку својства на основу извештаја финансијске службе о уплаћеним доприносима. Тај стаж уписује се у радну књижицу на основу решења о престанку својства и евидентира се у бази података матичне евиденције Фонда.

Осигураник треба да води рачуна да не дође до преклапања обавезног осигурања (по основу запослења) и осигурања по члану 15. Стога, ако се корисник овог осигурања запосли или почне да обавља самосталну и другу делатност, а за то време уплаћује доприносе по члану 15, треба да поднесе захтев за престанак својства осигураника, јер све док се налази у обавезном осигурању не може истовремено стећи својство осигураника по члану 15. Ово наглашавамо јер је честа заблуда да се упоредном уплатом доприноса по два основа увећава сума будуће пензије.

Иначе, осигураник се по престанку обавезног осигурања може опет укључити у члан 15 а прописима није лимитирано колико се пута може укључити у обавезно осигурање. Подношење захтева за стицање права на старосну, односно инвалидску пензију сматра се захтевом за престанак својства осигураника из става 1 овог члана, уколико су испуњени услови за стицање ових права. Међутим, у пракси се дешава да већина странака истовремено подноси формално оба захтева – захтев за престанак својства и захтев за пензију, што такође није погрешно.

СТАРОСТ МОЖЕ БИТИ СРЕЋНА КОЛИКО И СВАКО ДРУГО ДОБА

Позитиван став је непроцењив

Млада учесница једног скорашњег скупа о активном трећем добу, која студира у САД, испричала је причу о жени која је, барабар са осталим студентима, у седамдесет и другој години решила да добије диплому из менаџмента. Никома од млађих колега није пало на памет да јој каже да ће, с обзиром на њене године, ту диплому моћи да држи само у својој соби. Напротив, њени напори се сматрају вредним хвале и под-

променама у животној околини. Уколико је нечији адаптивни капацитет бољи и очуванији него код просечног припадника његове животне доби, онда је и његова психолошка старост нижа, а он се осећа млађим него што биолошки јесте. Дакле, за продужење живота психички статус човека има важну улогу.

Суочавање с чињеницом да старимо није лако, али је нужно. Што се то пре прихвати, лакше се проживљавају про-

користе знања и схвате да нису заборављени – другим речима, да омогући да остану активни чланови друштва колико год је то могуће.

Међутим, много је више онога што људи могу да учине сами за себе. Напредак медицине и побољшање исхране показују последњих деценија да све оно што је некад било неизбежно, када је реч о старењу, може да се спречи или успори. Људи у просеку дуже живе него пре

једног века и све што старост са собом носи драматично се мења. У суштини, правила за очување физичког и менталног здравља у старости слична су као и она за одржавање здравља у било ком животном добу – дакле, колико ћете бити здрави и самостални у трећем добу у великој мери зависи од вас самих, вашег става и ваше физичке и менталне активности. Зато се пред крај активног професионалног века треба обучити и припремити за период када ћемо коначно бити власници свог времена које ћемо моћи да испунимо новим садржајима. Најгоре прођу они који се знатно

пре старења предају судбини и престану да своја знања и интересовања шире и допуњују. Стручњаци се слажу да непроцењив значај има позитиван став који не ставља знак једнакости између старости и болести, већ омогућује да се бирају интересовања и води независан живот колико год се то жели и може.

Ако неко мисли да ова прича важи само за оне „западне“ пензионере који своје дане проводе неуморно истражујући нове туристичке дестинације, вара се. За лепши и садржајнији живот није увек пресудна висина пензије и богатство понуде. И у нашим условима постоје начини и места где се могу стећи нова знања и пријатељи, развити неоткривени таленти, где се може научити да никада није касно за афирмацију, и отворити врата за лепши и садржајнији живот у трећем добу. **М. Јовановић**

Десет фактора у борби за дуговечност

1. Брините се о здрављу од раног детињства и младости.
2. Бавите се послом који је друштвено користан али који сте сами изабрали.
3. Живите у добрим условима.
4. Пазите на исхрану.
5. Одмарајте се довољно, активно и пасивно.
6. Будите физички активни и оптерећени.
7. Много свежег ваздуха, како у стану, тако и на радном месту.
8. Животни оптимизам, високи морал и позитивне емоције.
9. Лична хигијена.
10. Редован лекарски надзор и контрола.

стичу и награђују специјалним признањима на факултетским свечаностима.

Ми са ове стране океана често мислимо да се у том свету, где је некако све новије, оптимизам и младост неоправдано глорификују и подстичу свим козметичким, хируршким и психотерапијским средствима, скоро до апсурда. Тамо, пак, сматрају да је то похвала животу, а личности које верују да никад није касно за афирмацију изазивају поштовање околине.

Биолошка старост се медицински најчешће дефинише као процена особина и способности појединца с обзиром на очекивано животно доба, а имајући у виду карактеристике хронолошке групације којој припада. Психолошка старост се, међутим, дефинише с обзиром на адаптивни капацитет појединца, односно његову могућност да се прилагоди

мене и низ проблема које старост доноси – одлазак у пензију, тешкоће у психофизичком функционисању, повећани ризици од болести и инвалидности, финансијска зависност, самоћа и усамљеност, смањење социјалних контаката. У многим друштвима (нажалост и у нашем) старење се још сматра сигурним показатељем смањења квалитета живота старијих лица, али и њиховог сиромаштва. Честа је и појава маргинализације и занемаривања. С друге стране, изузимајући период детињства, старост је доба када су људи најбеспомоћнији и најрањивији. Јер, престанком активног радног ангажовања губи се самопоуздање, воља и свест о томе да си неке потребе, и људи се осећају препуштени сами себи. Ту наступа заједница која је дужна да им помогне да се осете корисним, да препознају преостале способности, ис-

БАЊЕ КОРИСНЕ И У ЗИМСКОМ ПЕРИОДУ

Лечење, опоравак и одмор

Туристичка организација Србије (ТОС) летос је започела кампању „Србија. Моја земља. Моје путовање“ у оквиру које је организовала низ представљања различитих туристичких дестинација са циљем да се подстакну путовања домаћих туриста кроз Србију. Као логичан наставак ове кампање ТОС током новембра у Београду организује низ мини сајмова на којима се представљају дестинације атрактивне у зимској сезони.

– Циљ ових промоција је да се грађанима омогући да дођу до правих и конкретних информација. На овај начин заинтересовани ће моћи да сазнају све о смештају, ценама услуга и програма, попустима и начинима плаћања – нагласила је Дина Вуковић, менаџер за односе с јавношћу ТОС-а.

Планиране су четири промоције, а на првој, коју је посетио и „Глас осигураника“, представљене су: Атомска бања Горња Трепча, Бања Кањижа, Врњачка Бања, Пролом и Луковска бања.

Атомска бања Горња Трепча налази се у југозападној Шумадији, на обронцима планина Вујан и Буковик, на надморској висини од 460 метара. Минералне воде Горње Трепче користе се у рехабилитацији оболелих од неуролошких, реуматских, болести органа за варење и

обољења крвних судова. Температура воде је између 27 и 31 степен, а важно је истаћи да у термалним водама ове бање могу уживати и болесници са кардиоваскуларним сметњама. Бања Горња Трепча у понуди има и програме за рекреацију, ослобађање од стреса, негу и уживање. Могуће је остварити попуст од 10 одсто за опоравак током децембра, фебруара и марта и боравак платити у пет рата.

Бања Кањижа се налази у Војводини, на реци Тиси, на надморској висини од 87 метара. Кањижа „плива“ на термоминералној води акумулираној у седиментима некадашњег Панонског мора и топлот Панонског језера. Минералне воде и лековито блато ове бање корисни су у рехабилитацији оболелих од запа-

љенског и дегенеративног реуматизма, стања након повреда и операција на моторном апарату и кичменом стубу, као и за обољења централног и периферног нервног система. Осим рехабилитације и превенције остеопорозе, Кањижа, град тишине, идеално је место за релаксацију и негу лепоте и здравља.

Врњачка Бања је у централној Србији, на обронцима планине Гоч, на надморској висини од 220 до 300 метара. Бањско лечење обавља се у Специјалној болници за лечење и рехабилитацију органа за варење и шећерне болести „Меркур“. Врњачка Бања је позната по лечењу и опоравку оболелих из области гастроентерологије, ендокринологије и болести метаболизма, урологије, дисајног тракта, као и неких кардиоваскуларних, гинеколошких и реуматолошких обољења.

Понуда смештаја изузетно је велика па свако може наћи оно што одговара његовом укусу и џепу. Специјална болница „Меркур“ нуди и разноврсне програме за опуштање и рекреацију који су постали потреба савременог човека изложеног сталном стресу.

Луковска бања се налази на југу Србије, на источним падинама Копаноника, на око 680 метара надморске висине,

што је чини највишом бањом у Србији. Температура воде је од 28 до 68 степени и по свом саставу идеална је за лечење реуматских обољења, дегенеративних обољења кичме и стања након повреда на коштанозглобном систему.

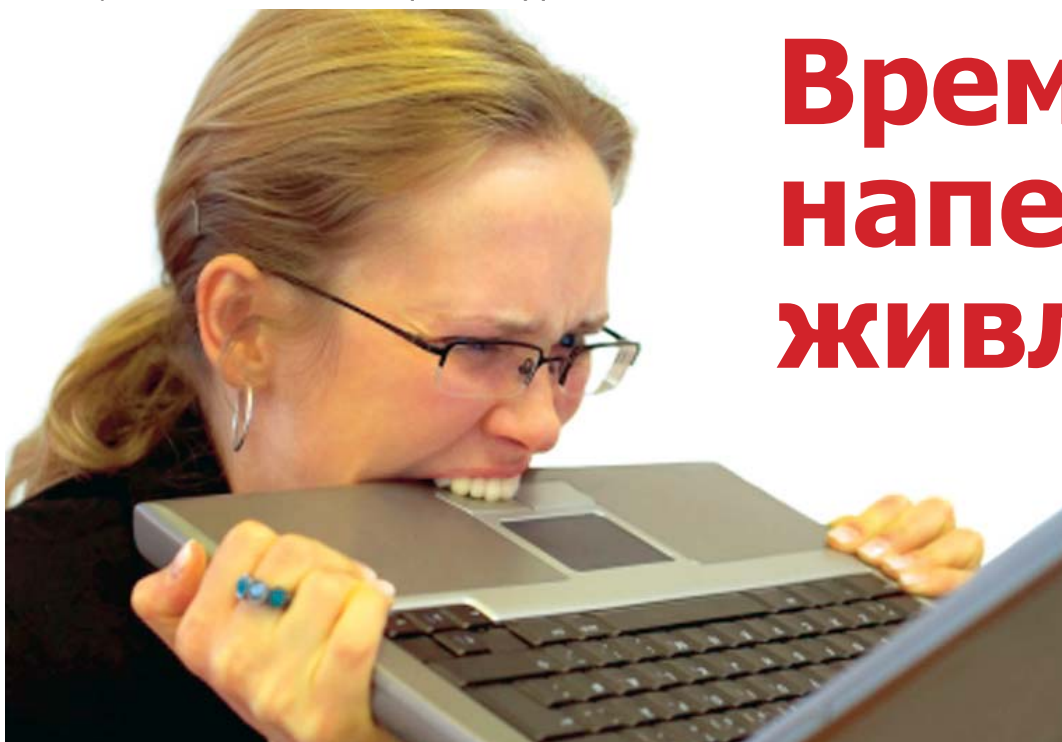
Пролом бања се налази на југу Србије, на шумовитим падинама планине Радан. „Пролом вода“ се користи у терапији болести бубрега, органа за варење, болести коже, периферних крвних судова и ванзглобног реуматизма.

Луковска и Пролом бања такође имају богату понуду програма за опуштање и одмор, али их издваја то што нуде и посебан програм – „Презимљавање“. У оквиру овог програма за боравак од 30 дана и дуже понуђена је посебна промотивна цена, а корисницима је омогућен и прелазак из једне бање у другу. Они који су овај програм уплатили пре 1. новембра, када су почеле да важе промотивне цене, могу рачунати да ће на плаћених 30 дана боравака имати право на бесплатне услуге још 24 дана. Услуге се могу платити на рате, чековима, а пензионери имају попуст 10 одсто и могућност плаћања путем административне забране од пензије.

Александра Станковић-Мијатовић

СТРЕС, ОПАСАН ПРАТИЛАЦ СВАКОДНЕВНИХ АКТИВНОСТИ

Време напетог живљења

Проблем није у сталним изазовима у окружењу и на радном месту, већ у начину на који их ми доживљавамо

„...И трудите се да што више избегавате стрес и нервирање.“ Колико смо само пута чули ову реченицу којом нас лекар, уз прописану терапију, готово редовно испраћа из ординације, док ми у себи помало љутито узвраћамо: „Као да ја могу да утичем на то?“

Мада овако формулисано питање сугерише негативан одговор, односно немоћ, уистину не мора да буде тако. Али, није овде реч само о нашој личној недоумици око способности да се одупремо негативним спољним чиниоцима који нас избацују из равнотеже.

Одавно је уочено да стрес није нешто што се тиче само појединца, већ је феномен са далекосежним психолошким, социјалним, али и економским последицама. Можда управо због овог последњег, изучавању настанка и могућности отклањања или бар ублажавања стреса данас се у развијеним друштвима при-

даје изузетан значај, па постоји чак и дан у години посвећен овој проблематици.

У Великој Британији су овог 3. новембра, дана посвећеног стресу, као и десетак претходних година, одржане многобројне пригодне манифестације и трибине под слоганом „Више живота, мање стреса“, док су Американци, познати као нација под сталним притиском, на „њихов“ датум којим обележавају овај дан, 16. априла, позвани да „о'ладе и предахну“.

Свакоме је ова препорука добродошла, пошто сталном притиску и напетости нису изложени само они који живе двеста на сат и покушавају да буду на три места истовремено. Било би исувише једноставно, па и лако решиво када би стрес погађао само људе у реално стресним ситуацијама.

Међутим, овде је реч о потпуно субјективном феномену, начину на који особа физички и емотивно реагује на нове услове и изазове. Стрес се стога описује као стање дуготрајне напетости, умни и физички напор изазван спољним утицајем. Стрес је, каже се даље, све оно што од нас захтева прилагођавање, свака промена у животним околностима, повољна или не-

повољна, а на радном месту често је повезан са претераним очекивањима, када се од запосленог тражи више него што је у стању да пружи.

Ако радник то доживи као нешто претеће и угрожавајуће, биолошки механизми ступиће у дејство, као у свакој ванредној прилици. Реаговање организма је индивидуално, а лупање срца, убрзано дисање, главобоља, умор, мучнина, бол у желуцу, појачано знојење руку, слаба циркулација, екцеми, неки су од типичних симптома за које лекари кажу да је важно препознати их, како би могло благовремено да се интервенише. Јер оно што у екстремним ситуацијама може да буде спасоносно – попут укључивања аларма кад наступи опасност – у продуженом, дуготрајном деловању претвара се у штетан, разарајући фактор. Отуд инфаркт и друга кардиоваскуларна обољења. Опасност у поменутом контексту представља чињеница да се стрес не дешава, већ се са њим живи.

Стрес се све више везује за проблеме на радном месту, а занимљиво је запажање да је та тема и даље својеврстан табу. Поводом 3. новембра лондонски „Гардијан“ је објавио податке фондације „Мајнд“ о

менталном здрављу, односно о томе да је у протеклој години стрес био главни узрок одласка на боловање сваког петог радника. Истовремено су готово сви они, тачније 93 одсто, крили од својих шефова стварни разлог и одсуство правдали неким другим здравственим сметњама или измишљеним проблемима.

Још раније је упозорено да се у Британији годишње губи 13 милиона радних дана због стреса и депресије, а Национални институт за јавно здравље обелоданио је (податак за 2009) да је 28 милијарди фунти потрошено на разне врсте менталних сметњи и поремећаја повезаних са стресом на послу, што је четвртина свих британских трошкова за лечење.

Овај проценат ће, сва је прилика, судећи по досадашњем тренду, наставити да расте. Професор Тарани Чандола, социолог са манчестерског универзитета, изнео је упоредне податке који показују забрињавајући скок од четири процента радника под стресом у протекле две године. То само по себи можда не би било упадљиво да не стоји уз податак за претходних 17 година, од 1992. до 2009, када је тај пораст био од 0,1 до 1 одсто.

Светска економска криза очито никог није поштедела. Штавише, овај стручњак упозорава на још један упечатљив показатељ – у стресу су и они који су изгубили посао и они који су га задржали. Неизвесност је заправо заједничка свима, јер и они који данас имају радна места, нису сигурни шта ће бити сутра.

Д. Драгић

РАЧУНАЈТЕ НА РАЧУНАРЕ

Зашто нас плаше рачунари

По подацима Републичког завода за статистику, у Србији постоји константан тренд раста броја корисника рачунара, али се тај проценат још креће тек око 50 одсто. Због тога је редакција „Гласа осигураника“, уз помоћ познатог стручњака Предрага Јовановића, одлучила да започне фељтон који ће нашим читаоцима приближити рачунаре, пружити им прва знања и омогућити да и они уђу у свет компјутера.

Због чега код нас и даље постоји толико људи који имају страх од рачунара?

– Годинама су наши најталентованији компјутерски кадрови одлазили и постајали најцењенији стручњаци у свету. С друге стране, професори који су брусиле ове вансеријске таленте нису имали времена да се баве будућим „обичним“ корисницима што је довело до потпуно погрешног приступа образовању младих, а код средовечних је изазвало још већи страх од компјутера. Због свега тога ја сам одлучио да се бавим образовањем и покушам да објасним полазницима колико је рад на компјутерима једноставан.

Овако објашњава своје разлоге због којих се годинама бави рачунарским описмењавањем почетника и писањем уџбеника о РС рачунарима дипломирани информатичар Предраг Јовановић. Јавности је познат као педагог који је у Београду рачунарски описменио на хиљаде полазника најразличитијег узраста, али и као аутор двадесет пет књига и творац популарне едиције „Рачунајте на рачунаре“. Због тога овај фељтон почињемо кратким разговором у намери да пре уводних лекција о рачунарима и програмима сазнамо шта условљава толику рачунарску неписменост и који су разлози за толики страх од ове врсте описмењавања.

На питање чиме је изазван толики страх од рачунара, Јовановић каже:

– Код нас је и даље мало људи који су у могућности да имају рачунар, било код куће, било на послу. Стално слушамо приче да ће рачунари заменити људе, што није ни добро ни тачно. Такође, није се водило рачуна о правилном приступу образовању крајњих корисника у овој материји. Информатику морају да предају информатичари који би требало да осете у ком сегменту свако може највише да пружи. Рад на рачунару није само програмирање, већ постоје и кориснички програми у којима свако, у зависности од интересовања, талента и врсте посла, може да исказе своју креативност. Уколико то људима на време не објаснимо, јавиће се одбојност и страх од рачунара.

Какав приступ треба направити да би се овај страх отклонио?

– Новим корисницима рачунара треба пружити обуку која ће бити корисна а не досадна, прегледна а не преопширна. Али оно што је најважније, треба им пружити добру основу из које би касније могли да се развијају у правцу у којем желе. Када на прави начин науче основне појмове, са добрим увидом у могућности које рачунар пружа, сами ће схватити да ова материја није баук. Штавише, појавиће се жеља за новим истраживањима лишена страха да ће нешто покварити. Ако би се овакав начин комуникације применио на запослене, фирме би добиле нови квалитет пословања, уштеду у времену и беспрекорну тачност обраде података. С друге стране, запослени би открили нову, креативну димензију обављања свакодневних послова.

И да пређемо са речи на дела

Укључили сте рачунар. Отварају се неслућене могућности које вам пружа оперативни систем Windows 7. По принципу ДОВОЉНО, КРАТКО, ЈАСНО покушаћемо да вас уведемо у све тајне креирања, чувања и претраживања података, коришћења интернета и електронске поште, као и у могућност заштите ваших података.

Основни изглед екрана

Извлачење основних икона оперативног система Windows 7 на десктоп

После инсталације оперативног система Windows 7 на вашој радној површини – десктопу (екран са иконама) појавиће се само икона Recycle Bin.

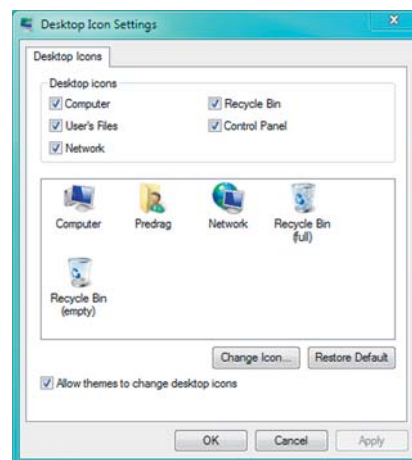
Слика 1

Уколико желимо да на екран поставимо основне иконе из оперативног система Windows 7, поступак је следећи:

1. клинемо десним тастером миша у празан простор на десктопу;
2. изаберемо опцију Personalize;
3. клинемо на картицу Change Desktop Icons;
4. у одељку Desktop Icons чекирамо (кликнемо мишем у квадратић) поље поред програма за који желимо да се појави на десктопу:
 - а) User's Files;
 - б) Computer;
 - ц) Network;
 - д) Control Panel;
5. клинемо на ОК.

Слика 2

Сада је наш рачунар потпуно спреман за рад. Припремите се за основне кораке у раду са прозорима, креирање фолдера (фасцикли) и фајлова (података које смештамо у те фасцикле), а све зарад постизања што је могуће боље хијерархије података ради њиховог лаког проналажења.

Наставиће се

Недавно је предао документацију за националну пензију јер сматра да је, обишавши цео свет и носећи нашу заставу чак и онда када то није било превише популарно, заслужио да је добије

Рођени победник

Скоро пет деценија Мики Јевремовић броди музичком и уметничком сценом на овим просторима! Мало је оних који нису чули за певача који је шездесетих година прошлог века међу првима (уз Ђорђа Марјановића) у некадашњој Југославији имао клубове обожавалица у којима су се окупљали популарни „микисти“. Тиражи продатих синглова и ЛП плоча Микија Јевремовића мере се стотинама хиљада, један је од најуспешнијих београдских певача на чувеним сплитским Прокуративама, освајао је награде широм света наступајући на више од стотину фестивала, а био је и један од најпопуларнијих музичара у некадашњем Совјетском Савезу. Уз то је и одличан шахиста и кандидат за мајсторску титулу у овом спорту.

Данас легендарни Мики ужива у пензионерским данима уз све оно што живот носи, мада, како сам каже, воли да је активан и да много ради јер управо на тај начин остаје у доброј форми. Ипак, по Микијевим речима, није све баш тако идеално.

– Имам проблема са здрављем јер последњих десетак година болујем од дијабетеса. Могу да кажем да болест,

срећом, није попримила сувише озбиљан ток јер сам дисциплинован пацијент и још се борим „само“ помоћу таблета, за разлику од многих мојих вршњака и колега који нажалост морају да узимају инсулинску терапију. С временом сам научио да се придржавам разних дијета да бих мирно живео и водио битку против ове болести.

Како теку „мирни“ пензионерски дани?

– Ма, ја заправо нисам отишао у класичну пензију. Шалим се, наравно! Ја сам у пензији непуних десет година, али осећам се заиста тако да још могу да наступам и могу много тога да пружим. Наступи и концерти су релативно редовни и то ме мотивише да радим и певам још више. Публика воли и цени оно што ја радим и то ми је веома важно. Имам идеју и жељу да следеће године прославим пет деценија уметничког рада и седамдесет година живота. Те цифре су се некако поклопиле. Тачно пре педесет година сам снимио прву плочу мада сам каријеру почео знатно раније, али да узмемо да је деби плоча била мој прави почетак.

Када кажете педесет година рада, то звучи као број за велики, велики

респект. Како је све то изгледало на почетку?

– У то време снимити плочу је било као да освајате врх тешко освојивог брега. Било је веома мало прилика које су се пружале младом певачу и баш зато је свако морао да покаже квалитет. Мада, да се разумемо, било је и тада мање талентованих и неталентованих певача који су ипак врло брзо били скрајнути на маргину. Публика и музички стручњаци су били ригорозни и није могло све да прође. Када сам одлучио да певам, узео сам професора певања и завршио школу чувеног педагога Станоја Јанковића, првака Београдске опере, што је било једно светско искуство. Вероватно због тога и данас могу да издржим да останем сатима на сцени упркос годинама.

Уз Вас су у то време увек били ваши „микисти“, па како је тада било носити се са бременом популарности?

– Све то што се тада догађало било је веома спонтано, као једна најприроднија свакодневица. Иначе, ми који смо имали срећу да будемо популарни понашали смо се, или се мени бар тако данас чини,

најпристојније. Према публици смо имали однос као да су то наши пријатељи. Ђорђе Марјановић и ја смо имали клубове љубитеља наше музике, тзв. „ђокисте“ и „микисте“, али се они између себе нису тукли, већ су долазили на фестивале да навијају за нас и веома су уважавали једни друге. Ту су били транспаренти, цвеће и све је било заиста невино, а из данашњег угла и наивно. Ђорђе и ја смо били и остали велики пријатељи и то можда најбоље говори о тадашњем времену. Ми смо неговали нашу публику. Ишли смо на састанке тих клубова, одговарали смо на писма обожавалица, консултовали чланове о избору нових песама...

Колико је све то било необично и авангардно у тадашње време?

– Занимљиво је што су то били први клубови тог типа у Југославији јер је, не заборавимо, то било време социјализма и све је било под „лупом“ неких људи „одозго“! Сећам се да сам само у Београду имао два фан клуба и да сам се са члановима често консултовао о песама. Наиме, тада се репертоар састављао тако што смо слушали популарне песме страних певача и онда на брзину правили препеве. Слушали смо Радио Луксембург, снимали песме на тада веома ретким магнетофонима, и доносили их нашим клубашима, а потом с њима разговарали и слушали шта они мисле о свему. Сећам се да је само у једном дану песму „*Yo te amo Maria*“, легендарног Роја Орбисона, препевало нас неколико музичара из Југославије! И све те плоче су отишле у неком добром тиражу. Но, хоћу да кажем да захваљујући тим клубовима нисам могао много да оманем, и баш је у томе поента јер смо на тај начин поштовали и неговали нашу публику.

Нисте се зауставили само на Југославији већ сте, са још неколико наших певача, „покорили“ и СССР. Какво је искуство бити популаран у највећој земљи на свету?

– Совјетски Савез је посебна прича. Југословени су тамо били изузетно популарни. Разлог је био једноставан: били смо нека копча између Руса и Запада. Доносили смо дух и дах Запада кроз одевање и манире, али музички нисмо смели тако далеко да идемо. На репертоару смо обично имали по једну песму неког од музичара са Запада, већ две или три би биле превише за ондашње партијске функционере у Совјетском Савезу. Руска публика нас је волела јер смо се много трудили, певали смо и њихове прелепе песме и они су то умели да препознају и цене. Ја сам, на пример, тако научио руски иако пре тога уопште нисам знао ни једну једину реч на том језику. На крају сам се избеобразио па сам на концер-

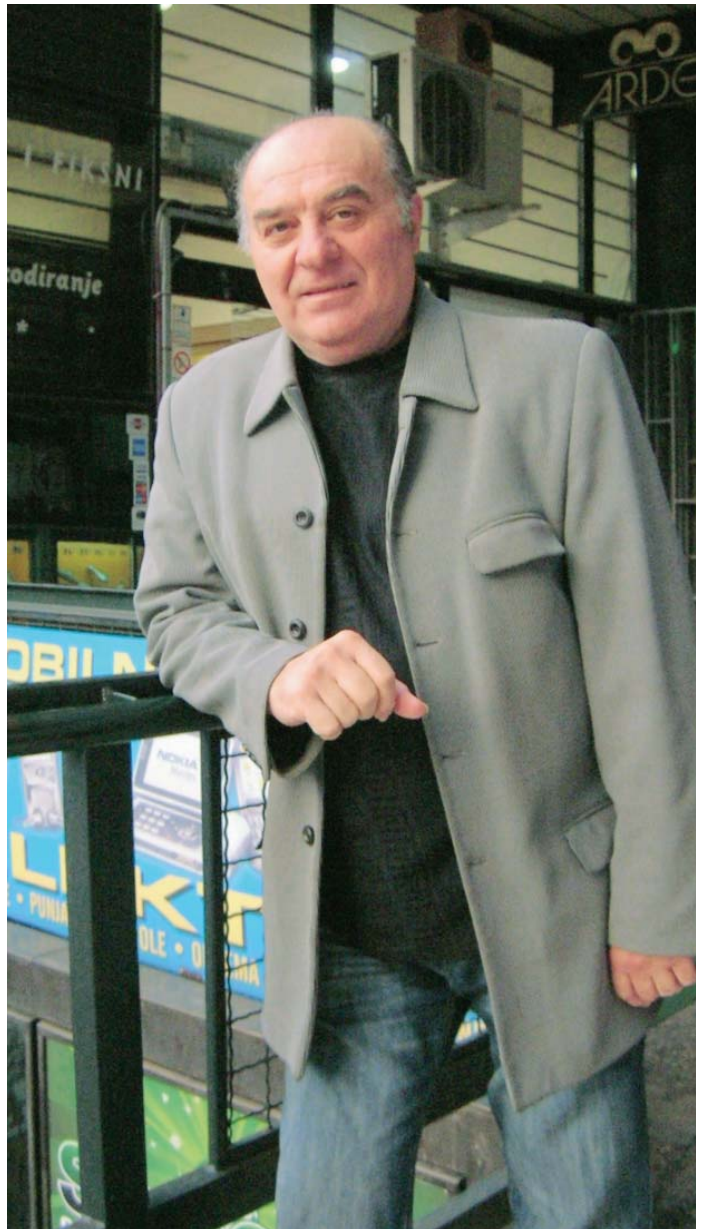
тима чак причао вицове на руском. Сећам се да су турнеје трајале по неколико месеци, а често смо уместо седам-осам недеља остајали тамо по пола године.

Да се вратимо у садашњост и пензионерске дане. Да ли сте задовољни начином Вашег пензијског и социјалног осигурања?

– Био сам осигуран преко тадашњег Фонда самосталних делатности и отишао сам у пензију са статусом истакнутог уметника који сам добио 1981. године и за сада се не жалим. Сматрам да наш Фонд, где су и слободни уметници, углавном добро функционише и кашњења су релативно мала и ретка. Све је прилично сигурно јер, колико сам информисан, Фонд се попуњавао коректно и на време. Знам да сам првих година лично уплаћивао стаж док нисам добио статус истакнутог уметника, када је држава преузела ту обавезу. Недавно сам предао документацију за националну пензију јер сматрам да сам је заслужио. Пропутовао сам цео свет носећи нашу заставу, чак и онда када то није било превише популарно. Сад чекам да видим шта ће се догодити и надам се најбољем.

Многи спајају пензионерске дане и шах, каква је код Вас ситуација?

– Овај мој шахистички мозак увек ради сто на сат. Сада понекад играм шах за Чукарички и често „скинем скалп“ неком интернационалном мајстору, а нарочито уживам када играм црним фигурама јер тада не постоји типичан императив победе. Шах је фантастична игра – када седнем испред табле са 64 поља само о томе мислим и, као и сваком шахисти, мозак ми функционише на сасвим другој фреквенцији. То је нешто као квалитетна масажа мозга. Веровали или не, управо помоћу шаха у глави памтим текстове бројних, баш бројних песама.

На крају, уместо закључка желим да Вас питам како изгледа сцена забавне музике у Србији данас?

– Мислим да ово данас нема везе са забавном и поп музиком. На актуелној сцени је све хаотично и мислим да је тешко препознати квалитетан и аутентичан звук. Док сам био председник Удружења забавне, џез и рок музике, а то је најстарије удружење овог типа на Балкану, потрудио сам се да урадим лавовски посао око ревитализације Београдског пролећа и афирмисања младих музичара. Људи који се данас баве забавном и поп музиком нису уопште наметљиви и агресивни, док са друге стране „народњаци“ виде да је прошло њихово време турбо фолка и из све снаге улазе у ове, да кажем, наше воде. Све то даје један чудан микс чији је резултат поп музика интерпретирана на један народњачки начин, али шта је, ту је, идемо даље.

Владимир Ђурђић

САВРЕМЕНИ НАЧИН ЖИВОТА ОСТАВЉА ПОСЛЕДИЦЕ ПО ЗДРАВЉЕ

Изборите се са стресом

Стрес је постао део нашег свакодневног живота и врло је тешко избећи све ситуације које изазивају бригу и незадовољство. Ипак, треба да покушамо да се понашамо тако да стрес што мање утиче на наше здравље. Када нешто није у реду, ваше тело је прво које ће вам послати знаке упозорења, били они физичке, бихевиористичке или емотивне природе.

Физички знаци упозорења укључују неправилно држање тела (тј. погрљеност), дланове који се константно зноје, хроничну премореност и губитак или добијање на киложаи.

Бихевиористички знаци упозорења укључују превише бурне реакције када за то нема разлога, импулсивно понашање, злоупотребу алкохола и опијата, повлачење у себе и бег из друштвених веза.

Емотивни знаци упозорења укључују бес, немогућност одржавања пажње и концентрације, превелику забринутост, тугу и честе и изненадне промене расположења.

Трудите се да будете што је могуће више позитивни и одржите тај став. Прихватите достојанствено да постоје ствари на које једноставно не можете да утичете нити да их држите под контролом. Будите предузимљиви и предусретљиви, а не агресивни. Покушајте да што је више могуће исказујете своја осећања, истичете своје мишљење или веровање уместо да се истог тренутка разбесните, будете спремни за обрачун или, још горе, останете пасивни.

Редовно се бавите умереним физичким активностима, јер ће добра форма омогућити вашем телу да се што боље бори против стреса. Ипак, пре почетка било каквог програма, најпре се консултујте са лекаром, као и са фитнес тренером.

Најбољи почетак је да препознате ситуације и тренутке који доводе до његове појаве, јер ћете тек онда моћи успешно да се поставите и предузмете неопходне мере да бисте стрес смањили и потенцијално потпуно искоренили

Ево и двадесет савета који могу помоћи у борби против стреса.

1) Воће

У исхрани користите што више воћа и природних сокова без шећера. Препоручујемо следеће воће: авокадо, бадеми, пистаћи, ораси, наранџе, лимун...

2) Поврће

Свеже поврће је извор здравља и помаже нам у борби против стреса. Издајамо

као најпожељније: спанаћ, броколи, кромпир, зелено поврће и салатно поврће.

3) Пожељна храна

У исхрани треба користити претежно лаку храну. Овсене пахуљице, лосос, воће и поврће – идеални су да се преброди стресни период.

4) Непожељна храна и напаци

Уколико сте под стресом, уморни, нервозни и раздражљиви или очекујете стресне

и напорне ситуације – избегавајте у то време „јаку“ храну.

У непожељну храну спадају газирани напаци, вештачки заслађивачи, јаки зачини, слана јела, кафа и алкохол.

Неповољно на стрес делују јака и масна меса, грашак, пасуљ, сочиво, црвени купус и махунарке. Ову храну смањите за време стресног периода, али њене позитивне ефекте на здравље не треба избежавати у редовној исхрани.

5) Витамини и минерали

Против стреса повољно делују: витамини Це, Е, Бе, магнезијум, фолна киселина.

6) Шетња

Шетња од десетак минута до пола сата делује вишеструко позитивно на здравље јер се тако смирују нерви, удише чист ваздух, разгибавају и опуштају мишићи. Поред тога, шетња повољно делује на витку линију и крвне судове.

7) Хоби

Хоби може много да допринесе нашем здрављу, за жене вез или плетење, за мушкарце укрштене речи или судоку, или пак читање добре књиге.

8) Рад у башти и на тераси

Одвојите на свака два-три дана или бар једном недељно време да средите цвеће на тераси или у башти. Овај рад делује смирујуће и опуштајуће.

9) Одмор

Веома је важно водити рачуна о одмору. Од свакодневних обавеза и активности често заборављамо оно што би требало да буде свима познато. Треба имати времена за дневни одмор, недељни и годишњи одмор.

10) Дневни одмор

Дневни одмор (паузе и редовно ноћно спавање) представља биолошку потребу, без обзира на важност наших обавеза. Ту може помоћи седење (бар десетак минута дневно) на тераси или у ба-

шти (уз звук фонтане или тихе музике). Ко има могућности, препоручујемо десетак минута седења у парку или поред реке.

11) Недељни одмор

Недељни одмор је веома важан, мада често суботом и недељом имамо обавезе које треба завршити. Важно је организовати се тако да се у току викенда породично окупимо и одморимо бар неко кратко време.

12) Годишњи одмор

Годишњи одмор од десетпетнаест дана повољно делује на организам, као да смо „напунили батерије“ за нове

активности. Најбоља комбинација је (ако постоје услови) два одмора у току године од по 7-10 дана, и то један зими, а други лети.

13) Цигарете

Цигарете само привидно смањују стрес, а у ствари појачавају раздражљивост и неповољан утицај стреса на наше здравље.

14) Седативи и дрога

Седативи могу само у изразито стресним ситуацијама деловати повољно, али их треба узимати само под надзором лекара. Дуготрајно самоиницијативно узимање седатива може створити за-

висност и неповољно утицати на здравље. Тај негативни ефекат је исти и када су у питању наркотици.

15) Чај

Ритуал испијања чаја смирује, а нарочито је корисно ако се против стреса користи и одговарајући чај: од ђумбира, нане, камилице, валеријане, липе...

16) Јога

Јога вежбама се свако од нас може успешно борити и против гојазности и против стреса, али и против многих болести.

17) Цвеће

Цвеће у непосредној околини знатно ублажава стрес, па је зато добро имати мале оазе са цвећем у соби, на тераси, у башти, на прозору или у канцеларији.

18) Организација времена и простора

Организујте се тако да послове добро распоредите, да вам и они не би изазивали стрес. Устајте на време да не бисте журили на посао (или школу) и да се не бисте нервирали зато што касните. Сложите (спремите) свој радни сто или радну површину у кухињи пре него што почнете са радом.

19) Осветљење

Потрудите се да вам радни простор буде добро осветљен, а не мрачан. Најбоље је да вам радне и дневне

просторије буду добро осветљене дневним светлом, а уколико нема довољно дневног светла, светилке га могу надокнадити.

20) Хитно и битно

Научите да неким људима и неким пословима кажете „не“. Испланирајте шта је битно, а шта може да се одложи за други дан.

Најбољи почетак је да препознате ситуације и тренутке који доводе до појаве стреса,

јер ћете тек онда моћи успешно да се поставите и предузмете неопходне мере да бисте тај стрес смањили и потенцијално потпуно искоренили.

Све у свему, рецепта са гаранцијом нема, али покушајте да се храните здраво, да једете што више воћа и поврћа, а што мање масног меса, више пута дневно у мањим количинама, и то добро избалансиране оброке.

Одмарајте се свакодневно и спавајте довољно. Немојте лећи у кревет сувише касно и не мењајте дан за ноћ. Вашем телу је одмор преко потребан, да би се што пре и што боље опоравило од стресних ситуација и догађаја кроз које је прошло у току дана.

Никако се немојте ослањати на алкохол, цигарете или опијате као средства која ће вам помоћи да умањите стрес. Ова средства само привидно и привремено стварају повољан утисак, а уствари делују веома неповољно на организам и поспешују све остале болести и тегобе.

Весна Анастасијевић

Славско мезе

Ролат од ајвара

Време припреме: 30 минута

Састојци: седам јаја, пет кашика брашна, један прахак за пециво, 200 г киселе павлаке, три кашике ајвара, 200 г шунке, 50 г киселих краставчића, 300 г крем сира.

Припрема: Умутити снег од пет беланаца. У другој посуди измешати пет жуманаца, брашно, прахак за пециво, мало соли, павлаку и ајвар. Све добро сјединити. У ову смесу додати снег од беланаца и пећи у добро подмазаном и презлама посутом плеху. Када се кора испече, пребацити је из плеха на влажну крпу, увити у ролат и оставити да се охлади. За то време исецкати шунку, краставчиће, обарити и изрендати преостала два јајета и све то добро умешати са крем сиром да би се добио фил. На крају кору намазати филем и увити у ролат.

Напомена: Ролат одозго можете намазати павлаком или милерамом и украсити ренданим јајима и краставчићима.

Печурке пуњене пилећом џигерицом

Време припреме: 30 минута

Састојци: 20 крупнијих шампињона, 200 г пилеће џигерице, пола киселе павлаке, мало путера, першун лист, со, бибер и биљни зачин.

Припрема: На путеру издинстати ножице од печурки па додати сецкану џигерицу, биљни зачин, со и бибер. Кад буде готово, мало измиксати у сецку и додати ситно исецкан першун. Шешириће печурки очистити и ставити у њих по комадић путера, па припремљени фил, а одозго кашичицу павлаке и мало сецканог першуна. Плех добро подмазати па запећи напуњене печурке 10-15 минута на 200 степени.

Обланде са пилетином

Време припреме: 30 минута

Састојци: 2-3 обланде, једно веће пилеће бело месо, две мање главице црног

лука, 100 г обареног пиринча, два јајета, со, бибер, биљни зачин, јаје и брашно за поховање.

Припрема: Исецкати лук и продинстати га на уљу. Склонити са ватре и додати ситно исецкано бело месо и пиринач (месо и пиринач треба претходно скувати у води са зачинама). Умутити јаја и додати их у прохлађену смесу лука, меса и пиринча. Обланде ставити у влажну крпу да омекшају, па их намазати припремљеним филем и увити у ролат. Ролат ставити у фрижидер на 2-3 сата да се стегне. Када се ролат стегне, исећи га на парчиће дебљине прста. Парчиће уваљати у јаја, па у брашно, па опет у јаја и пржити на добро загрејаном уљу.

Ролат од сира

Време припреме: 45 минута

Састојци: 250 г тост сира, 150 г шунке, 150 г киселих краставчића, 250 г качкаваља, 200 г павлаке, со, бибер.

Припрема: Исецкати шунку и краставчиће на коцкице. У већој посуди изрендати качкаваљ, па додати шунку, краставчиће, киселу павлаку, со и бибер. Све добро сјединити. Тост сир поређати у плех тако да се листићи преклопе за по неколико милиметара. Плех прекрити фолијом и оставити десетак минута у рерни загрејаној на 100 степени. Извадити сир из плеха, једноставно окрећући плех на кухињску хартију или већу тацну. Ако је потребно, прећи оклагијом преко сира да би се површина изравнала. Сир нафилувати припремљеним филем па завити ролат и умотати га у провидну фолију. Ролат оставити у фрижидеру пола сата, па га када се охлади насећи на колотиће дебљине један центиметар.

Напомена: Када ређате листиће сира у плех, обавезно их лепо преклопите да би се сир сјединио. Важно је извадити сир из плеха док је још млак, да бисте могли да га изравнате оклагијом, али и да не би пуцао приликом увијања у ролат.

Кукуруз салата

Време припреме: 30 минута

Састојци: кеса кукуруза шећерца, једно веће бело месо, 300 г прашке шунке или пилећих прса, 300 г димљеног качкаваља, једна кисела павлака, 200 г мајонеза, кесица сенфа, со и бибер.

Припрема: Бело месо скувати и исећи на коцкице. Додати обарени кукуруз, сецкану шунку и димљени качкаваљ. Сјединити и додати со и бибер по укусу. У смесу додати једну киселу павлаку, 200 г мајонеза и кесицу сенфа. Оставити у фрижидеру да одмори 30 минута и служити.

Напомена: Салату можете направити и са обичним качкаваљем по избору, али тада неће имати тако пикантан укус као када користите неки димљени жути сир.

Припремила С. С.

Нисмо ми толико лоши

Морам да ти кажем, врло је важно да умеш да искулираш и да ти на томе нико не замера, а чини ми се да вама то наше кулирање баш највише смета и уопште не разумете да није увек баш тако

Па, драга моја бако, слушам те већ неколико година како ми стално причаш приче, објашњаваш и присећаш се неких бољих дана не бих ли ја схватила како је некад све било боље и лепше него што је сад. Па све мислим, а што ја теби не испричам понешто из овог доба да ти видиш да није све баш тако црно као што теби изгледа, судећи бар према ономе како приповедаш.

Знаш, бакасице, ти о данашњици знаш оно што видиш у вестима и новинама, што чујеш од комшилука (а добро ми је познато с ким се ти то дружиш) и још плус заклјучујеш штошта по мојим коментарима кад ме нешто смори или кад ти кренеш са унакрсним испитивањем у недељу ујутру у шест кад си тек уморна свежа и наспавана а ја управо стижем из провода и само гледам како да набодем кревет. То није оно право, јер тада бих ти рекла шта год хоћеш само да се манеш питања и пустиш ме да се бацам у крпице.

А само да знаш да ни та данашња омладина не може да се сва стрпа у исти кош. Па и то што ја дођем ујутру са неке журкице, а ти после девет ни нос ниси смела из куће да помолиш у мојим годинама, није баш толико страшно. Као прво, ја и не излазим преко недеље целу ноћ него само петак или суботу увече. А и како бих кад и сама знаш да радим и упоредо студирам да не би мама и тата морали да финансирају и факс и изласке и гардеробу. Улете и они са неком ловом, није да не улете, али то је ипак много мање и много ређе него кад бих само бубала за факс.

И што би то сад било нешто лоше што данашња деца и раде и студирају уместо да само „уче школе“ као у то неко давно прошло време. Јер, знаш, ми ти уопште нисмо баш толико размажени колико то

КАЖЕ МИ МОЈА УНУКА

можда вама старијима изгледа. Јесте да се не тресемо као прут кад нас моторци попреко погледају, да смемо да кажемо мами и тати што вама на памет није падало ни да помислите или да чак и опсујемо, и код куме у гостима питамо може ли неки сендвич да падне јер смо баш огладнели, али ја мислим да је то много боље и нормалније него да глуматамо нешто што нисмо пред старијима. Све ми се некако чини да сте ви у то време били као неке двоструке личности: једно сте лице имали за тетке, стрине, родитеље и осталу ужу и ширу фамилију, а неко сасвим друго кад сте само ви млађи на окупу. То мора да није било баш лако и вероватно сте, јадни, стално били у неком грчу шта сме а шта не сме да се каже или уради, у зависности од окружења. Уопште нисте могли да будете опуштени. А то је, морам да ти кажем, врло важно – да умеш да искулираш и да ти на томе нико не замера.

Е, сад, чини ми се да вама то наше кулирање баш највише и смета, а уопште не разумете да и није увек баш неко кулирање. Колико само пута кад на твоје питање

шта радим кажем да кулирам ја у ствари учим за испит и гледам на сат хоћу ли имати времена да мало и одспавам јер ујутру морам на посао. Па ево узми и нашег кума Пеђу: он је почео да ради чим је гимназију завршио, упоредо је студирао, дипломирао, па сад могу сви кумови и родбина да се диве како он, ето, у 26 година вози „онај што говори ауто“ који му је фирма дала. Како је њему било за то време, нико га није питао. Али да му се сад деси да га цела та ваша екипа види, шта ја знам, рецимо пијаног, или да чује неку глупост о њему, сви би на један поверовали и ишчужавали се данима каква је, боже мој, ова наша данашња омладина.

Све се плашим да сте ви били баш толико наивни и фини као што се сад нама фолирате. Ништа нисте знали и ни о чему нисте имали појма! Можда нисте имали телевизију, компове, мобилне и остало што ми имамо, али сте стопроцентно имали неке своје начине да сазнате оно што вас занима. Јер да нисте, па – не би ни нас било, зар не.

Бака Мара

НАЈРАДНИЈИ ПОСЛЕ ЈАПНАЦА

Јунаци чешке економије

Више од петине Чеха наставља да ради и по одласку у пензију, а то намерава да учини и чак две трећине оних који ће се пензионисати за коју годину. Пензионери који раде, тзв. прдуси, имају све већу економску и друштвену улогу

Скоро две трећине Чеха жели да настави да ради и након одласка у пензију, показује истраживање познатог осигурања АХА. Више од њих желе да и даље раде једино Јапанци, познати као фанатични радохоличари.

За Чехе се иначе сматра да, бар у Европи, спадају у најрадније, по односу према послу сличне суседним Немцима, али је оволики проценат љубитеља рада ипак помало неочекиван. Међутим, у овој земљи већ сада ради више од петине оних који су старији од шездесет година.

Највише запослених пензионера, преко трећине, налази се у Прагу и средњој Чешкој, тј. у најразвијенијим регионима, с највећом упосленošћу и потребом за радном снагом, самим тим и са највишим платама. И то, на срећу, корист и просперитет економије којој фале нови радници, па је принуђена да их увози издалека, највише из Вијетнама и Монголије, па чак и из Северне Кореје, јер у близини (Словачка, Пољска, Румунија, Бугарска...) има све мање вишкова радне снаге.

Понекад се чини да се у томе и претерује јер ћете, на пример, пензионере често наћи у обезбеђењу банака, трговачких и спортских центара, а то су послови на којима се по осам сати стоји, па се често чини да се једва држе на ногама. Нису ретки ни они који се стојећи усправно и успавају. На месту је питање како би они, у евентуалном покушају пљачке, могли да задрже и онемогуће обично знатно млађе криминалце.

Зато је „prduch“ (изговара се прдх), како се овде радо и весело употребљава ова бирократска скраћеница од „pracuji duchodce“ (тј. пензионер који ради) без претеривања јунак чешке економије. Јер, захваљујући њиховом ангажовању ублажава се чињеница да су у Чешкој плате и пензије и даље мале – плате су око 800, а пензије око 420 евра нето. То

је знато ниже него на западу Европе, али је ниже и од земаља на истом или сличном степену развоја. Укратко, запосленост је такоређи максимална – сви раде, чак и они који су у пензији, побољшавајући тако истовремено породичне буџете и развојне перформансе националне економије.

Све више предузећа је свесно значаја сениорског рада и поклања му велику пажњу. Трговински ланац „Глобус“ преко клубова пензионера и сениора тражи и налази људе за посао у својим хипермаркетима. Банке, такође, континуирано и организовано користе као радну снагу пензионере. Стручњаци се задржавају

на местима саветника колико год је могуће јер – ни за фирму ни за друштво није рационално да се знања и искуства не користе... А Чеси су штедљиви и рационални и искористиће сваку прилику да нешто зараде и уштеде где могу: полушаллива национална девиза у Чешкој гласи – принцип ККД (Ка-Ка-Де), то јест скраћеница од „Свака Круна (је) Добра“.

Банка Чешка споржителна (власник аустријска Ерсте банк) даје свим својим пензионерима, који то желе, уговор о раду на годину дана, а многи у договору с управом одлажу одлазак у пензију и остају дуже на истом послу, у истој средини, са истом платом.

Према истраживању које је под називом AXA Retirement Score обухватило 36 земаља света, Чеси ретко мисле и рачунају на превремено пензионисање (у земљама у развоју раније одлази у пензију више од половине запослених). Одлазак у пензију се више не дочекује као улазница у рај ленствовања, пре свега зато што су пензије мале а људи би на првом месту хтели да очувају стандард на који

су навикли док су радили. И да живе активно, путују на одморе, летње и зимске, возе добре аутомобиле, излазе у ресторани, забављају се...

Млађи део чешке популације више нема, према истом истраживању, проблем с (не)прихватањем померања границе за пензионисање, а и они око четрдесете постају све више свесни да је каснији одлазак у пензију нужан. Истовремено је

међу старијима од педесет година, као и међу социјалдемократима и левичарима, веома јак отпор пролонгирању одласка у пензију на 65 година, због чега су блокирани и други делови пензијске реформе. У сваком случају ће, као и свака друга, и ова реформа морати да има више социјалног обзира да би се око ње постигао шири политички и друштвени консензус.

Милан Лазаревић

И СУСЕДИ ЋЕ МОРАТИ ДА РАДЕ ДУЖЕ

Реформа у првом комшилуку

У Бугарској постигнут компромис са синдикатима око измена пензијског система

По сценарију већ виђеном на другим местима, предлог закона о пензијском осигурању је најпре повучен, јер су синдикати запретили општим штрајком, затим су отпочели нови преговори, да би 1. новембра премијер Бојко Борисов саопштио да је компромис постигнут. Бугарска ће тако, десет година после своје прве пензијске реформе, од идуће године почети да спроводи другу. Разлог за „реформу реформе“ је исти као у другим земљама: стари систем је, кад је постављан, много више обећао него што данас може да се испуни.

Према најновијим изменама, Бугари ће се прикључити онима који ће убудуће до пензије морати да раде дуже. У односу на оно што је на другим местима већ спроведено – рецимо у Немачкој, где се животна доба за пензију продужава до 67 година – Бугари ће тек овом реформом постепено, до 2024, стићи до границе од 65 за мушкарце и 63 године за жене.

Изненађују зато протести због одредбе да се стаж за пуну пензију са 37 година продужи на 40 (за мушкарце), односно са 34 на 37 за жене – пошто је другде то већ одавно норма, која се чак и

повећава. Али кад се једном нешто стекне, од тога се тешко расте.

Првом реформом од пре једне деценије Бугарска је, поред државног, установила и систем приватних пензијских фондова: један универзални, у коме је већ 1,7 милиона људи, и један „струковни“ у коме су они који су имали бенефициран радни стаж (полицајци, војници, рудари, пилоти...) због чега у пензију одлазе раније. У тај фонд учлањено је око 100.000 људи, и он ће, према најновијем решењу, прве пензије почети да дели тек од 2015. Дотле ће исплате преузети државни фонд.

Али, да би држава могла да преузме ову обавезу, усаглашен је услов да приватни фондови 20 одсто својих

средстава уступе државном, што је блаже решење од првобитно предложеног које је подразумевало неку врсту привремене национализације око 250 милиона евра из девет приватних фондова, да би се покрио дефицит.

– Први пут је урађено нешто радикално да се уравни тежице пензијски систем – оценио је након договора премијер Борисов. Пензијска реформа је иначе изнуђена притиском са стране, пре свега из Брисела, где ЕУ тражи да се буџетски дефицит са овогодишњих 4,8 одсто бруто националног производа скреше на дозвољена три, односно два и по одсто, колико је обећала влада у Софији. Други је захтев из Вашингтона, односно из Међународног монетарног фонда, који тражи „структурно“ уравни-

тежице бугарских финансија. У преводу, то значи – да се троши онолико колико се има.

Просечна пензија у Бугарској данас је око 70 евра (у бугарским левима, наравно), док је просечна плата око 350 евра. Није баш стандард Европске уније чија је Бугарска чланица, што је био повод да један синдикални вођа завапи како је мислио да ће његова земља по стандарду бити негде „између Швајцарске и Сингапура“, али је она уместо тога негде „између Венецуеле и Северне Кореје“.

Још једна изнудица да се са реформом пожуре било је и глатко „не“ из Брисела захтеву који су потписали шефови влада чак девет земаља (Пољска, Мађарска, Бугарска, Румунија, Чешка, Словачка, Литванија, Летонија и, на опште изненађење, Шведска) да се промене књиговодствена правила и на други начин израчунава ниво националне задужености, што би омогућило да се још неко време пензије исплаћују по старом систему.

Дефицит у пензијским фондова Бугарске је иначе 1,3 милијарде евра, што би према плану требало да се уравни до 2017, да би негде око 2035. године цео пензијски систем био у плусу. Једна од мера ка том циљу је и повећање обавезних доприноса за пензијске фондове, који ће се убудуће кретати у распону од 1,8 до 17,8 одсто примања.

М. Бекин

За отварање радног места инвеститорима у Србији онедавно се бесповратно даје и до 10.000 евра што је износ раван двоипогодишњој просечној нето плати код нас. Нова државна мера у први мах је била изненађујућа али је остала без оспоравања. Разлог је незапосленост. Први знаци опоравка на тржишту рада током 2008. године поништени су светском економском кризом и запосленост од тада бележи већи пад него укупна привредна активност. Стопа запослености (становништва између 15 и 64 године) пала је на свега 47 одсто.

Јасно је да иза ових бројки стоје проблеми сиромаштва који се могу решавати једино продуктивним запошљавањем. А са тим изазовом српско друштво се суочавало у дугом периоду. Крај 19. и почетак 20. века, када је на селу живело 90 одсто укупног становништва, обележен је ниским нивоом аграрне технике и продуктивности пољопривредне производње. Висок природни прираштај довео је до релативне пренасељености и структурно недовољне запослености, што је резултирало и сиромаштвом великог дела становништва. (Недовољна запосленост карактерише прединдустријска друштва и није само проблем ограничен на југоисточну Европу, већ и на данашње земље у развоју. У западној Европи у прединдустријском периоду,

ИЗВОРИ СИРОМАШТВА У СРБИЈИ

Сиромаштво и незапосленост

од 15 до 20 година. Они раде просечно 180 дана. Људи (преко 20 до 40 година) раде просечно 160 дана. Од 45 до 65 година раде само 70 дана. Раде и деца (од шест година навише), чувају стоку, слушају старије, али се њима не може ухватити рад у данима...". Но, то не оставља основе за романтичне представе о српском селу с краја деветнаестог и с почетка двадесетог века као месту где се радило умерено а живело добро. Било је сасвим супротно.

На прелазу векова трећина свих домаћинстава имала је поседе мање од два хектара што је било испод минималних потреба за одржавање једне фамилије. У литератури су забележени бројни налази о мањку хране и лошем квалитету исхране. Михаило Абрамовић у књизи „Село у Србији пре рата“, из 1921. године, пише да је почетком 20. века 30 одсто домаћинстава оскудевало у храни

Због недовољне количине и квалитета исхране погоршало се и опште здравствено стање. Од 1897. долази до пораста умрлих од туберкулозе, али најбоља обавештења о здрављу нације добијају се из статистика смотри војних обвезника. Лекари су се од 1880. године жалили на лоше физичко стање војних обвезника, да би 1895. четвртина оних који су прошли војну смотру била проглашена неспособним за војну службу.

Висок наталитет у Србији се одржао и између два светска рата и додатно је заострио пољопривредне проблеме и довео до продирања неквалификоване радне снаге на градско тржиште рада. Тај притисак није могла да апсорбује слаба индустрија чији ће укупан ефекат на запошљавање у целом међуратном периоду бити занемарљив, па је незапосленост постала основни социјално-политички проблем овог периода. У Краљевини Југославији 1938. године било је свега 144.000 индустријских радника, а на подручју данашње Србије тек око 55.000. Упркос одређеном привредном напретку, то је и даље било доба великог сиромаштва, с тим да се оно од избијања велике светске економске кризе 1929. још и погоршало.

Број незапослених у тадашњој Југославији између 1930. и 1939. године порастао је са 130.000 на 651.000, а на простору Србије било их је око 260.000. Већ 1940. године, иако је привредна активност достигла највиши ниво у међуратном периоду, број пријављених незапослених радника повећан је на 757.000. Стварне размере незапослености биле су, међутим, далеко веће јер су власти прагматично одлучиле да под незапослене уведу само оне који су посао тражили на бироима рада. Пошто није постојала обавеза пријаве преко бироа нити надокнада за случај незапослености, процењено је да је број стварно незапослених био два до три пута већи. С обзиром на критичан положај националне привреде предузетници нису само смањивали број запослених, већ су смањивали и дневнице. Највећи део кризе, свакако, поднели су незапослени.

Душко Вуксановић

(Наставак у следећем броју)

крајем 18. века, према проценама, око 20 одсто становништва било је погођено недовољном упосленošћу.)

Резултати Анкете Савеза земљорадничких задруга из 1910/1912. године пружају важне податке о радном ангажовању становника тог доба. „Највише радних дана имале су жене које раде током целе године. За њима долазе дечаци

већ у октобру. Министарство народне трговине из 1907. године износи податке о малој количини утрошка беланчевина и биљних производа. Лекар Милан Јовановић Батут, вршећи прва емпиријска истраживања о народној исхрани у разним регионима Србије, извештава о изузетно лошем квалитету и лошој обради жита које се прерађивало у хлеб.

ПОСЛЕДЊА КИШОБРАНЦИЈСКА РАДЊА

Одбрана кишобрана

Једини локал те врсте у Србији, а вероватно и у Европи

У скромном, омаленом локалу у Вишњићевој улици у Београду, пензионерка Љубинка Бошковић и данас, након четрдесет година преданог рада, поправља и израђује кишобране. Додуше, са континуираном израдом кишобрана престала је још 1990. године, али и сада, повремено, за свој грош направи нову амбrelu. Некада је радила са супругом, а власница радње је данас њена ћерка. Будући да не може да се одвоји од кишобрана и муштерија, јер се тиме брани од једноличне кућне свакодневице, у шали говори да сада волонтира у ћеркиној радњи. Не само да мајсторица понекад направи уникатни кишобран, него је и локал у ком ради уникатан, једини је те врсте у Србији, а вероватно и у Европи.

– Можда смо и у свету јединствени. Наша бивша муштерија живи у Лондону и покушавала је да наменски пронађе овакву радњу у бројним земљама, и није успела. Почела сам још седамдесетих година прошлог века да се бавим овим занатом. И данас имамо много посла, али радимо у неупоредиво тежим условима. Опстали смо само зато што је ћерка наставила породични посао и зато што се нисмо предали ни када више уопште нисмо могли да набавимо материјал за израду и сервисирање. Заправо, купујемо и растурамо нове да бисмо поправили нечији стари кишобран. Не само да нема жица и дршки, нема више ни тканина, за овај занат не постоје добављачи. Али, волим кишобране, волим да их отворим, установим квар, затворим, окачим број који исписујем муштерији да бих га што лакше пронашла кад треба поправљеног да га уручим власнику. Муштерије доносе на сервис и по два и више кишобрана. Доносе наслеђене кишобране. То изгледа невероватно у поплави ових кинеских, али многи суграђани знају да и тридесет година стари кишобрани могу да трају још деценију, а ови што се купују по тезгама и улицама некад заврше у ђубрету након 10 дана – наводи мајсторица.

У радњи се налазе многобројни кишобрани који чекају власника, али се чувају и стари које је Љубинка некада направила.

– Прошле године су моји кишобрани били експонати на изложби на Филолошком факултету. Било је предвиђено да изложба траје два дана, али је интересовање било толико да је трајала три недеље. Израђујем кишобране за фотографе, за филмове, ТВ серије и позоришне представе. Имам бројне костуре старих кишобрана који чекају прилику да буду пресвучени и као нови. Али ни одговарајућа тканина не може више да се набави. Некада су постојале протезице за поправку свих врста кишобрана. Тога више нема и зато је неке немогуће поправити. Зато кажем да новац узимамо тек кад зарадимо, никад унапред. А рок за подизање је 30 дана – каже Љубинка.

Љубинка припада оним времешним дамама које су научиле да чувају ствари, јер се никад не зна кад нешто може да затреба. У њену радњу не навраћају само Београђани, дешава се да дођу и они који живе на простору бивше Југо-

Љубинка Бошковић

славије, али и у другим европским земљама.

– Својевремено ми је навратио један млађи господин из Хрватске, донео је кишобран који је наследио од деде. Ручка је била покидана. Стицајем околности имала сам и за тако стари кишобран истоветну ручку и то је веома обрадовало муштерију. То је иначе мало вероватно, јер се кишобрани веома разликују, има их неколико типова, на пример оне највеће називамо велика пушка – прича Љубинка неке интересантне детаље из рада.

У продавници је прометно, током разговора мајсторица је на услузи бројним суграђанима.

– Врло често, када је реч о старим кишобранима знам од када датирају. Муштерије се изненаде кад тачно проценим па им кажем. То је само ствар дугогодишњег искуства. Ако ми доносе мале кишобране, обавезно им нагласим како да их затварају. Склопе их, потом шаком обухвате жице у сноп и лупе по ручки два шамара. Тако ће кишобран дуже да траје – објашњава наша саговорница.

Јелена Оцић

НЕВОЉЕ ВЛАСОТИНАЧКИХ ПЕНЗИОНЕРА

Најтеже је кад стигне самоћа

Председник Трифун Лазић и благајник Пене Јанков

Детаљ из Клуба пензионера

Међу 6.123 пензионера власотиначког краја, две трећине имају минимална месечна примања

У власотиначком крају је на евиденцији 6.123 пензионера свих категорија. Готово сваки пети становник овога неразвијеног краја је дубоко закорачио у треће доба!

– Клуб пензионера – беседи Пене Јанков, благајник овдашње Општинске организације Савеза инвалида рада – место је дружења инвалидских и породичних пензионера, старосних, али и осталих.

Ова организација помаже своје чланове колико је у овим кризним тренуцима у стању. Обилазе болесне и усамљене, деле поклон пакете, залажу се да им се пружи одговарајућа здравствена нега, да им се упути која топла реч, јер она је каткад драгоценија од било ког лека.

– Наша организација је корисник буџетских средстава локалне самоуправе. Иако је реч о скромном износу, сваки динар трошимо рационално, за тачно одређене намене,

као што водимо рачуна и о новцу који добијамо од републичке организације инвалида рада – каже Трифун Лазић, председник ОО Савеза инвалида рада Власотинца, иначе правник.

Повремено, по плану који овде праве сваке године, организују излете до оближњих места – Власинског језера, Сијаринске и Нишке бање, а посећују и историјске знаменитости југа Србије. Интересовање

– По тачно утврђеном распореду, као и у другим пензионерским организацијама, и наши чланови иду у неку од бања Србије. Из власотиначког краја ове године у бањама је боравило тридесетак пензионера – прецизира председник Лазић.

Међу овдашњим пензионерима има и релативно младих, али и веома старих чланова. Неки су давно закорачили у девету, па и у десету деценију

Власотинце: све више старачких домаћинстава

за ту врсту дружења је стално присутно, нарочито када се обилазе места која власотиначки пензионери нису имали прилике раније да посете.

и многи су, нажалост, остали да живе сами у оромулим, запуштеним кућама у удаљеним селима ове општине. Посебно је тешко пензионерима, али

Минимална примања

У власотиначком крају има 3.493 пензионера из реда запослених, 635 су пензионери самосталних делатности, а 1.995 пољопривредни пензионери. Поједини пензионери, посебно породични, имају примања 5.000-6.000 динара, а две трећине пензионера прима минималне месечне пензије.

и старачким домаћинствима, који проводе дане у планинској забити где зима траје и по пет месеци.

Сама организација Савеза инвалида рада има нешто више од 2.000 регистрованих чланова, али овде кажу да су увек добродошли и остали пензионери, што се најбоље види када се организују акције или деле пакети помоћи.

Једном недељно, обично петком, јер је тада пијачни дан у Власотинцу, здравствени радници, односно медицинске сестре, долазе у Клуб пензионера, мере крвни притисак и дају корисне савете. Повремено долази и комплетна екипа здравствених радника са искусним доктором.

Д. Коцић

У ИЛИНУ ПОД РТЊЕМ

Вајаркина етно кућа

Узнак сећања на живот и дело Љубинке Савић-Граси, академске вајарке, која је рођена и умрла у селу Илину под Ртњем, овдашња месна заједница, општина и туристичка организација опремили су етно кућу са поставкама уметничких дела ове скулпторке. Најчешћи посетиоци овог јединственог објекта су пензионерске екскурзије из читаве Србије.

Стара кућа, саграђена крајем 19. века, у моравском сти-

лу, припадала је породици Савић, да би 1926. године била продата општини илинској, после чега је служила као сеоска продавница и кафана. Последњих година је била склона паду, па су горштаци села под Ртњем одлучили да је реновирају и направе спомендом својој познатој вајарки и у њој сместе етно предмете који карактеришу вековни живот овдашњих планинаца.

– Кућа је опремљена предметима домаће радиности

Љубинка Савић-Граси

Рестаураторка Љиљана Цалић-Алексић

житеља села Илина, а Љубинкина соба садржи поставку са ауторским делима и моделима који говоре о животу и стваралаштву уметнице, која је највећим делом борава и радила у Београду, али је до краја живота остала привржена свом завичају – каже Емина Бранковић, етнолог у Центру за културу у Бољевцу.

Љубинка Савић је рођена 1922. године у Илину, а Ликовну академију и постдипломске студије је завршила у Београду. Била је удата за познатог италијанског уметника Грасија.

Љубинка је своја вајарска дела радила у гипсу, теракоти и бронзи, а међу ликовима доминирају скулптуре жене и детета, портрети највећих умова и историјских личности. Њена дела се често могу наћи на спомен-обележјима, али и на многобројним изложбама у земљи и свету.

Рестаурацију и опремање етно куће у селу Илину помогли су општина Бољевац и Министарство туризма, а највише су урадили сами мештани. Радили су даноноћно, за своју Љубинку, како су говорили.

Р. Миладиновић

ПЛАНИНАРСКО ДРУШТВО „БОРКОВАЦ“ РУМА

Годишња скупштина планинара

На годишњој скупштини Планинарског друштва „Борковац“ недавно се у Руми окупило око 160 чланова и њихових гостију из Београда, Новог Сада, Ваљева, Врдника и Ирига. На тај начин означен је крај још једне успешне године за румске планинаре, у којој су имали бројне излете и маратоне. Ово друштво окупља чланове из Руме, Ирига

и Сремске Митровице, а међу њима је и велики број пензионера који не пропуштају пешачења и дружења.

Планинари ће 2010. памтити по одласку на Соколску планину, у Соко-град, Бању Врујце, на Јабланик и Медведник, Златар и кањон реке Увац, на Дивчибаре, Вујан и Буковик, а у октобру су организовали и равничарење по

Делиблатској пешчари и обилазак белоцркванских језера.

Према речима Милана Јаковљевића, секретара ПД „Борковац“, у овој години незабораван је био петнаестодневни боравак планинара у јулу на Бјеласици и Дурмитору.

Интересантни излети планирани су и за 2011. годину.

Неда Милошевић, председница румског планинарског

друштва, истакла је да ће активности наредне године започети у априлу одласком на Гучево, а затим су предвиђени излети на Мајевицу, у Лепосавић, на јужну падину Копаоника, Палић и друга занимљива пешачења. Неће изостати ни фрушкогорски и други маратони, на које Румљани радо одлазе.

Д. Р.

ПОЖЕГА

Све на рате без камате

Удружење пензионера у Пожеги једно је од најактивнијих у Златиборском округу. Има 4.475 чланова и сви су везани за своју организацију.

– Захваљујући ангажовању Удружења, пензионери су добро снабдевени. За наступајућу зиму обезбеђено је хиљаду кубика огревног дрвета, 800 тона угља и довољне количине сухомеснатих производа, смрзнуте рибе, меда и других намирница које су се могле набавити по повољним ценама и условима отплате. Огрев се отплаћује на шест месечних рата, а остало на две или три рате без камате – каже Милош Бонцулић, секретар Удружења.

Педесетак пожешких пензионера на општинском земљишту користи баште површине до два ара и многи са тих простора обезбеђују намирнице за свакодневне потребе али и за зимницу. Вредније од тога је што доста времена проводе

Милош Бонцулић

у природи и то доживљавају као својеврсну рекреацију.

Са неким аутопревозницима Удружење је постигло споразум да пензионери уз чланску карту своје организације имају повлашћену возњу на свим линијама у Златиборском округу.

О трошку Фонда ПИО више од 40 чланова ове организације користило је десетодневни опоравак у некој од бања, а уз то се годинама организу-

Пензионери пред манастиром Морача

је и двонедељни боравак на мору. Ове године је више од стотину пензионера из Пожеге летовало у Шушњу код Бара – за превоз и боравак платили су по 175 евра, а и то се могло отплатити у шест месечних рата.

Зарад превентиве, здравствени радници пожешког Дома здравља су врло често међу пензионерима на предавањима о кардиоваскуларним болестима и дијабетесу. Уз мерење

крвног притиска дају савете о исхрани и коришћењу лекова.

У оквиру пензионерске организације активно делује Друштво за спорт и рекреацију, Актив жена и два КУД-а, „Момчило Тешић“ и „Распевани Пожежани“. Поред тога, пензионери из овог града сваке године организују на десетине излета, па су њихови чланови у прилици да обиђу многа лепа места Србије.

Б. Миловановић

У ГЕРОНТОЛОШКОМ ЦЕНТРУ ШАБАЦ

Спортом до здравије старости

Традиционално, и овог октобра у шабачком Геронтолошком центру, поводом акције „Месец солидарности са старим особама“, одржана су такмичења екипа Градске организације инвалида рада, Геронтолошког клуба и Центра, а први пут и Удружења параплегичара.

Такмичење је протекло у другарској и фер атмосфери, а када су сабрани резултати, показало се да је у пикаду победила екипа Градске организације инвалида рада, други су били такмичари Геронтолошког клуба, а трећи чланови Удружења параплегичара. У бацању плочица најбољи резултат постигла је екипа Геронтолошког клуба, други су били

чланови екипе Геронтолошког центра, а трећи Градске организације инвалида рада. Најбољи резултат у висиој кугли

постигли су инвалида рада, док су други били такмичари Геронтолошког клуба, а трећи Удружења параплегичара.

Сви учесници надметања били су мишљења да нису толико важни резултати колико дружење и стицање нових познанстава, што су својим понашањем и међусобним контактима и потврдили.

Прикладна закуска по завршетку такмичења била је прилика да Милада Васиљевић, социјални радник Геронтолошког центра Шабац, учесницима каже нешто више о установи у којој су боравили и да изрази задовољство што је ове године број такмичара проширен екипом Удружења параплегичара. Сви такмичари су позвани да се сретну и надмећу и наредне године.

Б. Радовановић

ЗРЕЊАНИН

Заједничка изложба

У највећој зрењанинској месној заједници, „Доситеј Обрадовић“, недавно је, поводом обележавања „Сунчане јесени живота“, уприличена заједничка изложба ручних радова пензионера, активиста Црвеног крста и корисника Геронтолошког центра. То је била прилика и за лепо дружење које је улепшало свакодневицу учесника и гостију.

И. П.

СОМБОР

Колачи за баке и деке

Чланице Удружења жена „Коштана“ из Каравукова положиле су испит из хуманости када су средином октобра, након учешћа на прослави поводом међународног празника сеоских жена, даровале непокретним бакама и декама из сомборског Дома за негу старих лица у Апатинској улици својим вештим рукама направљене торте, пите и друге послastiце из етно кухиње врањанског краја.

Идеју да се посете и поклонима обрадују старине из помешног дома, који је у саставу Геронтолошког центра Сомбор, осмислила је Љубица Јовановић, председница Удружења жена „Коштана“, тренутно трговац без запослења и, силом прилика, само домаћица, која је са својих дванаест другарица у Хали „Мостонга“ излагала традиционалне прехранбене производе из врањанског краја – одакле је пореклом већина чланица овог удружења.

Према речима Југославе Топалов, референта за безбедност на раду у Дому за негу старих лица (у којем је смештено око 170 припадника трећег доба), поклони су најпре подељени оним корисницима који су непокретни или слабо покретни, а којима је свака посета и пажња других људи посебно драга зато што су везани за постељу.

М. М.

НОВА ВАРОШ

Бисери Увца у објективу фоторепортера

У галеријском простору Дома културе „Јован Томић“ у Новој Вароши отворена је изложба уметничких фотографија насталих у Фото колонији „Увац“, у којој је ове године учествовало десетак професионалних фотографа и фото аматера из Србије, Јапана и Словачке. На изложби под називом „Бисери Увца“ изложено је педесетак фотографија штампаних на платну, на којима су објективи фотоапарата забележили препознатљиве меандре и друге мотиве са Увачког, Златарског и Радоињског језера, али и из села на ободу кањона Увца који је станиште једне од последњих колонија белоглавог супа у овом делу Европе.

Љубитељи уметничке фотографије изложбу у Новој Вароши могли су да погледају до средине новембра, а поставка се затим сели у градове у окружењу, као и у иностранство. Аутори изложбених фотографија су: Раде Прелић, Зоран Шапоњић, Ненад Милошевић, Горан Бјелановић, Марко Кеџман, Миодраг Дрца, Жељко Дулановић, Тадаши Нагаи, Мађеј Шимански и Гици Ајме.

Ж. Д.

СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Уредили извор

У насељу Влајића брдо у Смедеревској Паланци од давнина постоји извор здраве воде за пиће са којег су грађани пили више од шездесет година. Међутим, извор је био у таквом стању да се до њега једва могло прићи. Неколико пензионера и младих из насеља Влајића брдо решили су да га среде и то су учинили за време акције „Очистимо Србију“. Уз помоћ великог броја донатора и спонзора, акцију су спровели заједнички са Фондом за екологију општине Смедеревска Паланка.

Пензионер Милија Илић, један од главних учесника акције, који од 1959. године живи у близини извора, истиче да је ту некада био бунар са којег су грађани Влајића брда редовно узимали воду за пиће, кување, прање веша...

– Стари бунар смо с временом затрпали, али сада смо уградиле цеви, средили га и пустили у рад. Помогли су ми комшија Предраг Дамјановић и његов син Дарко, као и млади из нашег краја – вели Илић.

Вода је сасвим исправна, а Предраг Дамјановић истиче да ће се до извора направити и стаза, поставиће се клупе, цвеће...

– Учинићемо га још лепшим да би поред наших грађана воду могли да користе спортисти, ловци, путници намерници – поносан је Дамјановић. **Сл. К.**

ПРОКУПЉЕ

Прослава рођендана

У Дому за смештај и негу старих лица у Прокупљу, који има близу 150 корисника, успешно су завршене све планиране манифестације у оквиру октобра, Међународног месеца солидарности са старима. По речима директора Дома, Мирослава Спасовића, организовано је неколико приредби, било је сусрета са сличним организацијама, а одржана су и нека такмичења. Активности су завршене приредбом ученика, спортским такмичењима и прославом рођендана.

По традицији, у протеклом месецу организована је прослава рођендана корисника који су у октобру постали старији за једну годину. Укупно шеснаест станара прославило је рођендан уз забаву и обавезну тарту. Најстарији корисник Дома, Никола Милуновић, напунио је 94, а најмлађи, Милан Томић, 34 године.

Спортска такмичења, како је саопштила Весна Голоб, радни терапеут, одржана су у четири дисциплине – у шаху је победио Рајко Урукало, у доминама Вукман Младеновић, картама Радомир Величковић, а у игри „не љути се, човече“ најуспешнија је била Мирјана Недељковић.

Поводом месеца старих организован је и литерарни конкурс за ученике средњих прокупачких школа на тему „Бакине и дечине очи будно су пратиле моје детињство“. Прво место припало је Сањи Микић, ученици Медицинске школе. **Ж. Д.**

ВРАЊЕ

Прихватилиште за заборављене

Захваљујући Центру за развој локалних услуга социјалне заштите, на улицама Врања нема више „божјих људи“, како их је звао Борисав Станковић. Дневни боравак се за то побринуо. У овој установи има места за бескућнике, особе заборављене и остављене на улици, без обзира на узраст и године.

Свима је обезбеђена исхрана, здравствене и правне услуге, а за децу и настава.

– Координирамо све установе које се баве социјалном заштитом. Имамо правника, психолога, социјалног радника, медицинско особље, своју кухињу и перионицу. Годишње збринемо више од сто особа – каже Снежана Тасић, директор врањског Центра за развој локалних услуга социјалне заштите. **Р. С.**

ШАБАЦ

Победник Бијељина

Традиционални шаховски турнир који организује Шах секција Градског удружења пензионера Шабац одржан је и овог октобра у оквиру акције „Месец солидарности са старим особама“. Учествовало је по шест играча из Бијељине, Лознице, Богатића и Шапца. Играло се по Бергеровом систему и када су сабрани резултати показало се да је прво место припало Бијељини, друго Шапцу, треће Лозници и четврто Богатићу.

За успомену на овај турнир победници су добили дипломе, а сваки учесник књигу. Ваља рећи да је шах игра која највише заокупља пажњу људи трећег доба, па се у шабачком Удружењу пензионера сваког месеца организује шах турнир, као и на крају године када се од победника формира екипа која представља Удружење на такмичењима свих рангова. **Б. Р.**

ВЕЛИКА ПЛАНА

Захвалнице најбољима

У склопу обележавања месеца старих, Удружење пензионера општине Велика Плана пригодном свечаношћу прославило је свој дан. Поздрављајући госте, Периша Бојић, председник великоплањанских пензионера, говорио је о прошлогодишњем раду и активностима овог удружења, истичући да се за чланове редовно набављају огрев, основне намирнице, пакети са сухомеснатим производима... Такође, додао је Бојић, редовно се обилазе болесни, социјално најугроженији и сиромашни пензионери којима се уручује скромна помоћ.

Прослави су присуствовали Дејан Шулкић, председник општине Велика Плана, Жељко Рајић, члан Општинског већа, и Душан Марић, председник Скупштине општине, као и председници општинских и градских организација пензионера из Смедеревске Паланке, Смедерева и Свилајнца.

На крају свечаности пензионери Гордана Глишић, Миланка Борђевић, Анкица Тирнанић, Мића Дабовић, Миодраг – Мика Милосављевић, Здравко Маринковић, Борђе Здравковић, Властимир Тадић и Мирко Рајчић од Удружења пензионера Велике Плана примили су захвалнице за активност у прошлој години.

Сл. К.

СТАРА ПАЗОВА

Дефиле пријатељства

Друштво за афирмацију инвалида „Феникс“ из Старе Пазове почетком новембра организовало је седми „Дефиле пријатељства“ коме су се, поред чланова Друштва, прикључили и представници других инвалидских организација у Старој Пазови и Инђији. У организацији „Дефилеа пријатељства“ учествовали су и Центар за социјални рад, Удружење хранитељских породица „Широко срце“, Школа за основно и средње образовање „Антон Скала“, Удружење жена при КУД „Херој Јанко Чмелник“, Коло Српских сестара, предшколска установа „Полетарац“ и Савез аматера општине Стара Пазова.

Предшколци су у парку извели краћи програм, а затим се поворка упутила главним улицама. На градском тргу присутне је поздравила Јелица Деспот, председница Друштва за афирмацију инвалида „Феникс“, а потом су најмлађи чланови КУД „Бранко Радичевић“ и „Херој Јанко Чмелник“ извели пригодан културно-уметнички програм.

А. Б.

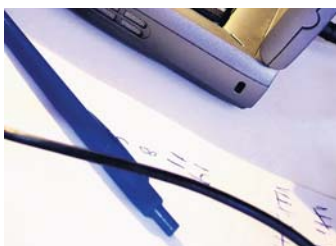
ДЕБРЦ

Дружење уз песму и гулаш

Окупивши се у свом реновираном клубу, који сада изгледа као нов, пензионери Дебрца и околине, по ко зна који пут у овој години, „заборавили“ су на општу беспарицу. У омиљеном састајалишту су провели неколико сати у дружењу, уз јунећи гулаш и разноврсне послastiце. Нису изостали ни песма и игра, али ни разговори о све тежем животу већине пензионера, од којих многи животаре, а неки су стигли и до просјачког штапа.

З. Ђ.

ПИШИТЕ НАМ

Драги читаоци,

Ово је простор намењен Вашим писмима. Пишите нам шта Вам се у нашем и Вашем листу допада, а шта би могло да буде боље, шта бисте волели да прочитате или да саопштите другим читаоцима.

Адреса је Булевар уметности 10, 11070 Београд, или електронском поштом, на glasosiguranika@pio.rs

Опрезно са учлањивањем

Одлучила сам да тражим стан. Погледам на интернету „Хало огласе“ (бесплатно оглашавање). Пронађем стан од 140 евра, има интерфон, кабловску, АДСЛ итд., па још у центру, супер. Окренем телефон, кад кажу, не могу тачно да цитирам, у том смислу да је тај стан издат, али да дођем код њих и да су они агенција, и имају сличан, такође у центру, још бољи, има и терасу (мислим да су дали лажни оглас да би привукли људе који траже смештај).

Телефоном су ми описали какав је тај други стан, све у суперлативу, од интерфона, до кабловске, само је 180 евра, али сигурно ће газда снизити цену. Да бих добила стан треба да дођем код њих и уплатим три хиљаде динара, да саставимо уговор и упутиће ме до стана. У журби сва срећна одем тамо, наравно понесем и три хиљаде, ко не би дао за такав стан. Одмах ми дадоше уговор, већ одштампан, само да потпишем и дам три хиљаде. Брзо сам прелетела преко уговора

у страху да се стан не изда. Када сам дала 3.000 динара позваше телефоном газду стана да закажу мој долазак.

Отворила ми је жена и повела ме у стан на другом спрату. Одмах сам осетила како је загушљиво, устајао ваздух, нема ни прозора. Ту је наводно све, бела техника, ТВ двадесетак сантиметара до фотеља. Не верујем да би ико изнајмио тај стан.

Размишљала сам, није ли то у договору са агенцијом. Пошаљу клијента који им да три хиљаде и тако зарађују варајући грађане. У уговору пише да агенција не сноси одговорност за нетачне податке које им станодавци кажу, а и немају обавезу да обиђу све станове. Па, ако агенција преноси податке, мислим да је одговорна.

Регуларне агенције узимају 50 одсто од прве станарине ако вам се стан свиди, а не терају вас да плаћате „лажне“ информације унапред.

Бисерка Јовановић, Београд

Некад и сад

Увођење у живот пензијског осигурања

Година 1937. остаће једна од најзначајнијих у нашем социјалном животу. Те године уведено је у живот осигурање радника и намештеника за изнемоглост, старост и смрт. Спровођењем ове реформе, социјална заштита нашег радног света употпуњена је у своје најпунијем облику. У развоју социјалне политике наше земље та година ће се моћи једино упоредити по својој плодности с првим послератним годинама када су, у замаху светских догађаја, постављене основе нашег савременог социјалног законодавства доношењем Закона о осигурању радника, Закона о заштити радника и Закона о инспекцији рада у 1922. години. Још пре увођења пензионог осигурања новчана средства употребљена у сврхе социјалног осигурања за време од непуних 20 година износила су преко осам милијарди динара. Са увођењем пензионог осигурања, ови напори ће се појачати за око 250 милиона динара годишње.

(Пензиони завод за службенике у Београду од 1938. до 1939. године, Београд, 1940)

Реформа пензијског система Србије

Циљ реформе система пензијског и инвалидског осигурања је успостављење економски и социјално одрживог система на дужи временски период. Упоредном анализом пензијских система више европских држава пронађено је оптимално решење с обзиром на економске и демографске карактеристике Србије. Даље финансирање пензијског система је доведено у питање јер је оно сада постављено тако да се 13 одсто бруто друштвеног производа издваја за пензије што је, у поређењу са другим европским искуствима, висок проценат. Требало би што пре да дође до смањења тог процента, а то ће, с једне стране, бити омогућено наставком реформе система ПИО, а с друге стране условљено је брзином опоравка привреде и раста БДП-а. У вези са тим је и повећање прихода по основу доприноса које зависи од дисциплинованијег односа према законској обавези да се они плаћају, као и од повећања броја запослених.

Ј. О.

Стаж у иностранству

? Вера С. – Зајечар: Имам око годину и по дана уплаћеног стажа када сам радила у болници у Кладову. После тога сам отишла у Немачку где радим већ 38 година. Да ли имам неко право да се стаж који сам остварила у Кладову споји са овим стажом из Немачке јер сам болесна и не могу више да радим.

Одговор: С обзиром на то да у Србији имате више од годину дана стажа, добићете део пензије по том основу из Србије. Нема потребе да се овај стаж здружи са стажом навршеним у Немачкој, јер у Немачкој

имате довољно стажа за самосталну пензију. У Србији ће се пензија одредити сабирањем стажа у Немачкој и Србији, па ће се онда одредити сразмерна пензија на име стажа навршеног само у Србији.

Где предати захтев

? Ч. В. – Пећинци: Навршила сам 28 година радног стажа радећи на територији општине Пећинци која организационо припада Филијали Сремска Митровица, а седам година радног стажа сам остварила радећи на Новом Београду. У којој Филијали ПИО треба да предам захтев за пензију?

Одговор: Захтев за пензију се подноси филијали пензијског и инвалидског осигурања на чијем подручју сте последњи пут били осигурани, тј. радили, независно од тога колико је то осигурање трајало. Ако је подносилац захтева годину дана и више лице ван осигурања пре подношења захтева за пензију, захтев се подноси Филијали ПИО на којој осигураник има пребивалиште. Из Вашег писма се не ви-

ди до када сте били у радном односу, као ни где сте имали последње осигурање, али ако је то било у Пећинцима, захтев за пензију се подноси Филијали ПИО у Сремској Митровици. Уколико сте последњи пут били осигурани у Београду, а није прошло више од годину дана да сте лице ван осигурања, или још радите у Београду, захтев се подноси Филијали за град Београд, у Немањиној улици бр. 30.

Право на пензију

? Д. Ј. – Врњачка Бања: Рођена сам 7. 10. 1955. године. Радни однос ми је престао као технолошком вишку 23. 3. 2010. године, када сам имала 29 година и четири месеца радног стажа. Да ли имам право на неку врсту пензије и ако имам, када стичем то право?

Одговор: Са 55 година живота и 29 година и четири месеца радног стажа, Ви не испуњавате услове за остваривање права на старосну пензију, без обзира на то што Вам је радни однос престао као технолошком вишку. Нисте напоменули, па вероватно и нисте никада постали инвалид рада по прописима из пензијског и инвалидског осигурања који су били на

снази до 10. 4. 2003. године. Само ова категорија осигураника је Законом о ПИО заштићена за случај да остану без посла као технолошки вишак, и у том случају стичу право на накнаду у висини 50 одсто инвалидске пензије која би им припадала. Како се код Вас највероватније не ради о овом случају, Ви ћете стећи услове за пензију када навршите 60 година живота.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Весна Вићентијевић

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

Пензија из Словеније

? И. Н. – Мајданпек: Отишао сам у старосну пензију 31. 8. 1991. године са укупним радним стажом од 37 година. У решењу Филијале ПИО Зајечар наведено је да сам у Републици Словенији остварио две године, два месеца и 23 дана радног стажа, што није тачно јер сам у Словенији радио пет година, два месеца и 14 дана. Интересује ме какве кораке треба да предузнем по питању остваривања словеначке пензије?

Одговор: Прерачун пензија по стажу навршеном у Републици Словенији обавиће се за пензионере који су пензију остварили од 8. 10. 1991. године до дана почетка примене Споразума о социјалном осигурању, 1. 11. 2010. године. Како сте Ви право на пензију остварили пре 8. 10. 1991. године, за Вас се неће прерачунавати стечена пензија, без обзира на то што имате стаж навршен у

Републици Словенији. За оне којима ће се прерачунавати пензија, тј. који су пензионисани у наведеном периоду, а констатује се да постоји грешка у признатом стажу у Словенији, пре самог прерачуна пензије исправиће се решење по коме су остварили право на пензију у Србији, па тек тада покретати поступак за прерачун пензије по стажу навршеном у Словенији.

Рад са половином радног времена

? Ружица С. – Шабац: Следеће године испуњавам услов за одлазак у пензију са 35 година радног стажа. У периоду од 1975. до 1978. године радила сам четири сата дневно и сваку суботу, а радно време је било седам сати. Те три године ми се рачунају као година и по дана радног стажа, у складу са радним временом. С обзиром на то да сам радила четири сата, што је више од пола радног времена, да ли постоји могућност да ми се обрачуна више радног стажа за наведени период?

Одговор: Ви сте у периоду од 1975. до 1978. године били пријављени на рад са половином радног времена. Тада је радна недеља имала 42 сата или седам сати дневно, рачунајући и суботу. Ако радна организација није радила суботом, радно време је износило осам часова дневно и један дан у недељи се радило два сата дуже да би се намирило 42 сата недељно. С обзиром

на ово, нема законске могућности да Вам се утврди више стажа од онога на који сте били пријављени и за који је склопљен уговор о раду. Чак и да сте радили дуже од уговореног радног времена, то је било на добровољној бази или, ако је постојала потреба, било је могуће увести прековремени рад за који сте само могли да добијете увећану плату, али не и увећан стаж.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВЧИЋ	ОСНИВАЧ МАНАСТИРА (МН.)	НАЗИВ ШПАНСКЕ РАТНЕ ФЛОТЕ	СИМБОЛ МАГ- НЕЗИУМА	ИМЕ ГЛУМЦА ТРАВолТЕ	ИМЕ ГЛУМИЦЕ ДЕ КАРЛО	КРИВА САБЉА	ПРОИЗВОД СУВЕ ДЕС- ТИЛАЦИЈЕ ДРВЕТА
КОЖНИ БИЧ							
ОСОБА КОЈА СЕ БАВИ ТРГОВИНОМ							
ИМЕНИЦА (СКР.)			МУЗ. СЛОВА ОСТРВО У АТЛАН. ОКЕАНУ				
РУСКИ ФИЗИЧАР, ИГОР				ШАВ НА ЧАРАПИ			
ХРВАТСКИ КОМПОЗИ- ТОР, КРСТО				АМ. КОСМО- НАУТ МАЈКЛ		НЕОБУЧЕН ИМАЊЕ БЕЗ ВЛАСНИКА (ЛАТ.)	
МУШКО ИМЕ							
ОЗНАКА ИТАЛИЈЕ		ПОЛЕТ, ЗАНОС					ОГРАДА
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ВЕШТА ВАРКА					ОЗНАКА ЗАПАДА	
	ЗРНО ГРАШКА (АГР.)					КРЧАГ ОД ГЛИНЕ	
ЕКСПЛОЗИВ- НО ТЕЛО							
СИМБОЛ РАДИЈУМА			ЗИМСКА ПАДАВИНА КУТИЈА ЗА ЦИГАРЕТЕ				
СПИС, ДОПИС				СКР. ШВАЈЦ. РАДИО-ТВ ВРСТА ПАПРИКЕ			
ГЛАВНО СЕДИШТЕ ВОЈНЕ КОМАНДЕ					СИМБОЛ ТАНТАЛА	ЖЕНСКА ТОРБИЦА	
МЕСТО У СЛОВЕНИЗИ							
НАЈВЕЋЕ ПОЛУОСТРВО НА СВЕТУ							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	БИЛО КУДА						ЈЕДНОЦИФ- РЕНИ БРОЈ
	ОДРАЗ ТЕЛА УВИС						
СИМБОЛ СУМПОРА		БРИТ. АСТРО- НОМ, ЦОРЦ СТАРИ СЛОВЕН				СИМБОЛ КИСЕОНИКА ИМЕ КАРЕЋИНЕ	
ГЛАВНИ ГРАД ВЕНЕЦУЕЛЕ							
ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА				ЖЕНСКО ИМЕ			
				СИМБОЛ ЗА БОР			
КИЛОТОНА (СКР.)			НАША ГЛУМИЦА, НАДА				

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА: бродови, редитељ, амарела, нанари, критика, активац, к, и, ана, ас, атс, тамнити, инат, вз, Ђирилов, така, а, метанол, ато, Опи, л, налет, иј, кири, новине, авет, ту разарач

Миленко Косановић

Људски је грешити

На поледици падају људи, а неће цене.

Толерантан у нападу никада не може победити.

Изазио је са девојком да би ушао у њен стан.

Људски је грешити, не важи за снајперисту.

Дизачима тегова не треба памет већ само снага.

Немојте више плакати. Поскупеле су и папирне марамице.

Лични стандард ми је завршио у народној кухињи.

Радомир Станојковић

Лековите мисли

Погрешно је схватио недељу штедње. Штедео се на послу.

Померили смо часовнике. Сад још да померимо и – нераднике!

Због малтретирања жена и деце изграђене су сигурне куће. Сад још да изградимо и сигурне градове и сигурну државу.

Политичари, напуните ми стомак, а не главу!

Нечасним људима је лакше. Не морају да враћају дуг части.

Треба да уклонимо сенке прошлости. Плаше младе генерације.

Зову га месечар. Живи само од месечне плате.

Душан Старчевић

Брана Никוליћ

Да ли сте знали ...

... да се Америка удаљава од Европе брзином од седам центиметара на сваких сто година?

... да је Кип слободе највећа статуа од кованог бакра на свету?

... да је Колосеум у Риму био регуларно коришћен током четиристо година?

... да је изнад индијског храма Таџ Махал забрањен прелет авиона?

... да се убиство мачке у старом Египту кажњавало смрћу?

... да у америчкој држави Јута птице имају првенство пролаза на свим аутопутевима?

... да је у Београду, на Великом ратном острву, пронађен патуљаста слепи миш, први примерак који је касније признат као нова врста?

... да у Лазаревој пећини у близини Злата у источној Србији живе 23 врсте слепих мишева од укупно 27 колико их има у Европи?

... да је место са најнижом забележеном температуром Ојмјакон у Сибиру, где је 1964. године измерено минус 70 степени Целзијуса?

... да је највиша температура која је икад забележена износила 57,7 степени, а измерена је 13. септембра 1922. у либијском граду Ел Азизија?

... да на Земљи укупно има око 10.000 видљивих вулкана, од тога око 1.300 активних? Активним вулканима се сматрају они који су активни стално, као и они који су у последњих десет хиљада година једном имали ерупцију.

... да лава вулкана достиже температуру и до 1.000° Ц, а креће се брзином око 170 м/с?

... да само две јединке у живом свету немају потребу да окрену главу да би виделе иза својих леђа, а то су зец и папагај?

... да на свету тренутно живи 328 врста папагаја? Они могу бити дугачки преко једног метра (хијацинтна ара), али и свега 7,6 цм (пигмејски папагај са Нове Гвинеје). Најугроженија врста је тамноплава хијацинтна ара – верује се да постоји још само око двеста примерака ових предивних птица.

ПОГЛЕДАЈ, ДОБИО САМ ПРОТЕЗУ, САМО НА ЖАЛОСТ, НЕМАМ НА ШТА ДА ЈЕ ИСПРОБАМ!

Dragos Jovanovic

Молим за реч

Наша валута ће у односу на евро ускоро бити 110 динара. Врх, брате!

Могли бисмо и ми да живимо од пчеларства, али имамо више трутова него радилица.

Психолози нам поручују: „Научите да се љутите“. Први услов за то је да се доселите у Србију.

Недавно је рода побегла из београдског Зоолошког врта и слетела у дечји вртић. Код нас је све наопако. Роде свуда доносе децу, а код нас хоће да их односе.

После недеље штедне треба увести и годину штедне. Да нас политичари поштеде својих обећања.

Европа је дала Београду нове домаће задатке. Колико ли ћемо још морати да се извињавамо?

Код нас још нема електроаутомобила, али зато имамо наелектрисане возаче.

На Сајму милионера у Русији била је изложена шерпа од злата, украшена са 270 дијаманата. Нашим пензионерима је хит плехана шерпа са 200 грама пасуља.

Добро је што смо стигли до прага Европе, али треба да пазимо да се не саплетемо.

Грејање у Београду је поскупело чак за 30 одсто. То је вест да се смрзнеш.

Дејан Патаковић

МУДРЕ МИСЛИ

О несрећи

И. Андрић:

Око човека кога удари несрећа, као око болесне животиње, ствара се круг самоће и тешке тишине.

К. Атанасијевић:

Да би човек могао да унесрећи друге, мора и сам бити несрећан.

Балзак:

Људи једноставно преувеличавају и своју срећу и своју несрећу: никада нисмо ни тако срећни, ни тако несрећни како то говоримо.

Борхес:

У Одисеји се каже да су богови дали несрећу људима да би имали шта да опевају.

Н. Булат:

Заједничка срећа никада толико не споји људе као заједничка несрећа.

Д. Ћосић:

Има нечег истински великог, за ум и душу великог, у свакој правој несрећи.

Данте:

Нема већер бола, но сећати се срећних времена у несрећи.

Демокрит:

Достојно је да се као људи не подсмевамо људским несрећама, него да их жалимо.

Тен:

Кад су сувише несрећни, људи постају раздражљиви, као болесници, затвореници или гладни.

Толстој:

Узрок многих несрећа лежи на дну винске чаше.

Волтер:

Несрећа долази на крилима, а одлази милећи.

Зожченко:

И то је несрећан случај: кад неко падне под точкове среће.

Жид:

Људи су несрећни услед одсуства вере или услед себичности.

Ј. Дучић:

Несрећни су они који не уоче свој прави циљ, или промаше права средства.

Геснер:

Забрављај тренутке јада, али никада не забрављај оно чему те они уче.

Грасијан и Моралес:

Упознај срећне да би их изабрао и несрећне да би их избегао.

Џералд:

Неки људи толико воле злу срећу, да јој трче пола пута у сусрет.